

BIULETYN ROK XI/2001 NR 1

INFORMACYJNY

ŚLĄSKA AKADEMIA MEDYCZNA
W KATOWICACH ISSN 0867-7646

REKRUTACJA 2001/2002

(uchwała Senatu ŚAM nr 113/2000 z 20.12.2000)

Senat ŚAM, działając na podstawie art. 141 ust.1 ustawy z dnia 12 września 1990 roku o szkolnictwie wyższym (Dz.U. nr 65, poz. 385 i z późn. zm.) i 75 ust. 2-4 Statutu ŚAM, określa warunki przyjęć na I rok studiów w roku akademickim 2001/2002.

§1

1. Przyjęcia na I rok studiów w Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach dokonują komisje:

– **Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Lekarskiego w Katowicach**, na kierunek:

lekarski	– 6-letnie studia dzienne
pielęgniarstwo	– 4-letnie studia zaoczne magisterskie
pielęgniarstwo	– 3-letnie studia dzienne zawodowe (licencjat)
pielęgniarstwo opiekuńcze	– 3-letnie studia dzienne zawodowe (licencjat)
fizjoterapia	– 5-letnie studia dzienne magisterskie

– **Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Lekarskiego w Zabrze**, na kierunek:

lekarski	– 6-letnie studia dzienne
lekarski	– 6-letnie studia wieczorowe
stomatologia	– 5-letnie studia dzienne
stomatologia	– 5-letnie studia wieczorowe
ratownictwo medyczne	– 3-letnie studia dzienne zawodowe (licencjat)

– **Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Farmaceutycznego w Sosnowcu**, na kierunek:

farmacja	– 5-letnie studia dzienne magisterskie
farmacja	– 5-letnie studia wieczorowe magisterskie
analityka medyczna	– 5-letnie studia dzienne magisterskie

2. Warunkiem przyjęcia na I rok studiów stacjonarnych jest posiadanie świadectwa dojrzałości i zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza uprawnionego do badań profilaktycznych oraz przystąpienie do egzaminu w Śląskiej Akademii Medycznej i uzyskanie punktacji zgodnej z limitem uczelni.

§2

Postępowanie kwalifikacyjne na **kierunek lekarski** obejmuje uzyskanie odpowiedniej liczby punktów z konkursowego egzaminu testowego z zakresu biologii, fizyki i chemii, w oparciu o materiały egzaminacyjne przygotowane przez Radę Egzaminów Medycznych.

W numerze m.in.:

- Kryteria oceny nauczycieli akademickich str. 6
- Operacyjne leczenie padaczki lekoopornej str. 10
- „Uratuj życie – to proste!” str. 12
- Polsko-słowacka współpraca naukowa str. 14
- Spotkanie po latach str. 15
- Konflikt interesów i jego znaczenie w nauce i medycynie str. 16
- Biblioteka wirtualna str. 21

BEZ EGZAMINU WSTĘPNEGO

Propozycje warunków
rekrutacji w ŚAM od roku
2002

(uchwała Senatu nr 136/2001)
z 28.02.2001)

Senat ŚAM, działając na podstawie §75 ust. 2-4 Statutu ŚAM i na podstawie art. 141 ust.1 ustawy z dnia 12 września 1990 roku o szkolnictwie wyższym (Dz.U. nr 65, poz. 385 i z późn. zm.), w związku z planowanym wdrożeniem od 2002 roku – w wyniku reformy systemu oświaty – nowej formy egzaminu maturalnego, proponuje uwzględnienie w pracach nad warunkami rekrutacji od 2002 roku następującego trybu przyjęć na pierwszy rok studiów:

– na kierunki lekarski i stomatologiczny – przy uwzględnieniu punktacji osiągniętej przez kandydatów na egzaminie maturalnym z dwóch przedmiotów spośród trzech przedmiotów do wyboru: biologii, chemii i fizyki w zakresie poszerzonym do wyczerpania limitu przyjęć na pierwszy rok studiów, pomniejszonego o limit przyjęć zarezerwowany dla kandydatów nie legitymujących się „nową” maturą,

§3

Postępowanie kwalifikacyjne na **Oddział Stomatologiczny** obejmuje uzyskanie odpowiedniej liczby punktów z konkursowego egzaminu testowego z zakresu biologii, fizyki i chemii, w oparciu o materiały egzaminacyjne przygotowane przez Radę Egzaminów Medycznych.

§4

Postępowanie kwalifikacyjne na **Wydział Farmaceutyczny** obejmuje uzyskanie odpowiedniej liczby punktów z konkursowego egzaminu pisemnego organizowanego przez Wydział Farmaceutyczny z zakresu biologii i chemii.

§5

Postępowanie kwalifikacyjne na **Oddział Analityki Medycznej** obejmuje uzyskanie odpowiedniej liczby punktów z konkursowego egzaminu pisemnego organizowanego przez Wydział Farmaceutyczny z zakresu biologii i chemii.

§6

Postępowanie kwalifikacyjne na **Oddział Pielęgniarski** obejmuje:

- 1) na **zawodowe studia pielęgniarskie (licencjat) na kierunku pielęgniarstwo** – uzyskanie odpowiedniej liczby punktów na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej i konkursu świadectw,
- 2) na **zawodowe studia pielęgniarskie (licencjat) na kierunku pielęgniarstwo opiekuńcze** – uzyskanie odpowiedniej liczby punktów na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej i konkursu świadectw.

§7

Postępowanie kwalifikacyjne na **zawodowe studia (licencjat) na kierunku ratownictwo medyczne** – uzyskanie odpowiedniej liczby punktów z: testu psychologicznego, testu sprawnościowego, rozmowy kwalifikacyjnej, konkursu świadectw w zakresie biologii, fizyki, chemii, wychowania fizycznego i języka obcego.

§8

Postępowanie kwalifikacyjne na **studia na kierunku fizjoterapia** – uzyskanie odpowiedniej liczby punktów z: testu sprawnościowego, egzaminu pisemnego z zakresu nauki o człowieku (część programu biologii z klasy biologiczno-chemicznej).

§9

Z pominięciem postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa w §§2–6,

przyjmowani będą w ramach limitu laureaci I stopnia olimpiad centralnych: biologicznej, chemicznej, fizycznej i matematycznej skierowani przez Główny Komitet Olimpiad na wydziały lekarskie, Oddział Stomatologiczny, Wydział Farmaceutyczny i Oddział Analityki Medycznej oraz zawodowe studia pielęgniarskie na Oddziale Pielęgniarskim.

§10

1. Przyjęcia na I rok studiów wieczorowych w Śląskiej Akademii Medycznej dokonują Wydziałowe Komisje Rekrutacyjne Wydziału Lekarskiego w Zabrze i Wydziału Farmaceutycznego.
2. Warunkiem przyjęcia na I rok studiów wieczorowych jest posiadanie świadectwa dojrzałości i zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza uprawnionego do badań profilaktycznych oraz:
 - a) na studia wieczorowe na Wydziale Lekarskim w Zabrze – wynik egzaminu wstępnego na studia stacjonarne, zdawanego w roku akademickim 2001/2002 na kierunek lekarski i stomatologiczny w akademiach medycznych w kraju, i niezakwalifikowanie na nie w wyniku postępowania rekrutacyjnego, oraz złożenie zobowiązania o opłacaniu studiów przez cały ich okres,
 - b) na studia wieczorowe na Oddziale Stomatologicznym Wydziału Lekarskiego w Zabrze – wynik egzaminu wstępnego na studia stacjonarne, zdawanego w roku akademickim 2001/2002 na kierunek stomatologiczny i lekarski w akademiach medycznych w kraju, i niezakwalifikowanie na nie w wyniku postępowania rekrutacyjnego, oraz złożenie zobowiązania o opłacaniu studiów przez cały ich okres,
 - c) na studia magisterskie wieczorowe na Wydziale Farmaceutycznym w Sosnowcu – kwalifikacja konkursowa świadectw dojrzałości w zakresie biologii, chemii oraz zdanie egzaminu ustnego przed komisją egzaminacyjną, a także złożenie zobowiązania o opłacaniu studiów przez cały ich okres.
3. Przyjęcie na studia w trybie wieczorowym nie daje uprawnień do podjęcia studiów w systemie stacjonarnym bez

uprzedniego postępowania rekrutacyjnego określonego w Dziale VII Statutu Śląskiej Akademii Medycznej.

§11

1. Przyjęcia na I rok studiów zaocznych studiów pielęgniarskich w Śląskiej Akademii Medycznej dokonuje Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Lekarskiego w Katowicach.
2. Warunkami przyjęcia na I rok zaocznych studiów magisterskich na Oddziale Pielęgniarskim są:
 - a) posiadanie świadectwa dojrzałości oraz dyplomu ukończenia szkoły pielęgniarskiej lub położnych,
 - b) uzyskanie odpowiedniej liczby punktów w konkursowym egzaminie testowym organizowanym przez Oddział Pielęgniarski, obejmującym anatomie z fizjologią oraz pielęgniarstwo,
 - c) złożenie zobowiązania o opłacaniu studiów przez cały ich okres.
3. Z pominięciem postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa w ust. 2, przyjmowani będą – w ramach limitu – laureaci I stopnia Olimpiady Pielęgniarskiej i Położnych.

§12

1. Kandydaci przyjmowani są według uzyskanej w postępowaniu kwalifikacyjnym liczby punktów, w ramach limitów przyjęć na poszczególne kierunki.
2. Ustala się następujące limity przyjęć na I rok studiów stacjonarnych w roku akademickim 2001/2002:

– wydziały lekarskie	– 330 miejsc
w tym: Wydział Lekarski	
w Katowicach	– 205 miejsc
Wydział Lekarski	
w Zabrze	– 125 miejsc
– Oddział Stomatologiczny w Zabrze	– 80 miejsc
– Oddział Pielęgniarski w Katowicach	– 60 miejsc
w tym: kierunek pielęgniarski	
	– 40 miejsc
kierunek pielęgniarstwo	
opiekuńcze	– 20 miejsc
– Wydział Farmaceutyczny	
w Sosnowcu	– 140 miejsc
– Oddział Analityki Medycznej	
w Sosnowcu	– 40 miejsc
– ratownictwo medyczne w Zabrze	– 30 miejsc
– fizjoterapia w Katowicach	– 60 miejsc

3. Jeżeli limit przyjęć określony w pkt. 2 zostanie przekroczony lub niedopelniony przez kandydatów o jednakowej punktacji, wydziałowe komisje rekrutacyjne mogą dokonać zwiększenia lub zmniejszenia limitu, tak aby ostateczna liczba przyjętych w najmniejszym stopniu odbiegała od limitu określonego przez Senat.
4. Określona w pkt. 1 liczba punktów uzyskana w postępowaniu kwalifikacyjnym uprawniająca do przyjęcia na I rok studiów na wydziały lekarskie ustalana jest przy uwzględnieniu łącznego limitu obu wydziałów.
5. Nie wypełniony limit przyjęć jednego z wydziałów lekarskich przez kandydatów, którzy uzyskali w postępowaniu kwalifikacyjnym na ten wydział liczbę punktów, o której mowa w pkt. 4, wypełniany jest przez kandydatów drugiego wydziału lekarskiego.
6. W razie niewypełnienia limitu miejsc na Wydział Farmaceutyczny, Oddział

Analityki Medycznej lub Oddział Pielęgniarski dodatkowy nabór odbywać się będzie na podstawie egzaminu wstępnego na wydziały farmaceutyczne, wydziały lekarskie, oddziały stomatologiczne, oddziały analityki medycznej lub oddziały pielęgniarskie z kraju oraz w oparciu o rozmowy kwalifikacyjne.

§13

Ustala się następujące limity przyjęć na I rok studiów wieczorowych i zaocznych w roku akademickim 2001/2002:

- **wieczorowe studia lekarskie**
– 20 miejsc
- **wieczorowe studia stomatologiczne**
– 20 miejsc
- **wieczorowe studia farmaceutyczne**
– 40 miejsc
- **zaoczne studia pielęgniarskie**
– 30 miejsc

§14

1. Zakres centralnego egzaminu testowego na wydziały lekarskie i Oddział

Stomatologiczny z biologii, fizyki i chemii oparty jest na podstawach programowych kształcenia ogólnego (Dz.U. nr 14 z dnia 23 lutego 1999 roku) oraz na materiale znajdującym się w źródłach podręcznikowych podanych do publicznej wiadomości przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (Mon.Pol. nr 27 poz. 420 z dnia 19 sierpnia 1999 roku).

2. Zakres egzaminu pisemnego na Wydział Farmaceutyczny i Oddział Analityki Medycznej z biologii i chemii jest oparty na wyżej wymienionych źródłach.
3. Zakres egzaminu na zaoczny Oddział Pielęgniarski obejmuje wiadomości z zakresu średniej szkoły medycznej.

§15

Postanowienia niniejszej uchwały w odniesieniu do studiów na kierunku fizjoterapia wchodzi w życie po uzyskaniu stosownych decyzji Ministra Zdrowia.

BEZ EGZAMINU WSTĘPNEGO ... dokończenie ze str. 1

- na kierunki farmaceutyczny i analityki medycznej – przy uwzględnieniu punktacji osiągniętej przez kandydatów na egzaminie maturalnym z dwóch przedmiotów: chemii i biologii w zakresie poszerzonym, do wyczerpania limitu przyjęć na pierwszy rok studiów, pomniejszonego o limit przyjęć zarezerwowany dla kandydatów nie legitymujących się „nową” maturą,
- na kierunek pielęgniarski – przy uwzględnieniu punktacji osiągniętej przez kandydatów na egzaminie maturalnym z dwóch przedmiotów: biologii i chemii w zakresie poszerzonym, do wyczerpania limitu przyjęć na pierwszy rok studiów, pomniejszonego o limit przyjęć zarezerwowany dla kandydatów nie legitymujących się „nową” maturą,
- na kierunek ratownictwo medyczne – przy uwzględnieniu punktacji osiągniętej przez kandydatów na egzaminie maturalnym z dwóch przedmiotów: biologii i chemii w zakresie poszerzonym oraz wyników uczelnia-

nego testu psychologicznego i sprawnościowego oraz rozmowy kwalifikacyjnej, do wyczerpania limitu przyjęć na pierwszy rok studiów pomniejszonego o limit przyjęć zarezerwowany dla kandydatów nie legitymujących się „nową” maturą,

- na kierunek fizjoterapia – przy uwzględnieniu punktacji osiągniętej przez kandydatów na egzaminie maturalnym z dwóch przedmiotów: biologii i chemii w zakresie poszerzonym oraz wyników uczelnianego testu sprawnościowego, do wyczerpania limitu przyjęć na pierwszy rok studiów, pomniejszonego o limit przyjęć zarezerwowany dla kandydatów nie legitymujących się „nową” maturą.

Przyjęcia na pierwszy rok studiów dla kandydatów nie legitymujących się „nową” maturą prowadzone w latach 2002–2003–2004 odbywać się będą na podstawie wyników egzaminu wstępnego prowadzonego w dotychczasowej formie w dotychczasowym zakresie, z zastrzeżeniem iż egzamin testowy na

kierunki lekarski i stomatologiczny przeprowadzany będzie w oparciu o uczelniane testy egzaminacyjne z dwóch przedmiotów wskazanych przez kandydata z trzech przedmiotów do wyboru: biologia, chemia i fizyka.

Limit przyjęć na poszczególne kierunki studiów zarezerwowany dla kandydatów nie legitymujących się „nową” maturą określany będzie przez Senat Śląskiej Akademii Medycznej w ramach limitu przyjęć na dany kierunek studiów, przy uwzględnieniu statystycznej relacji tego limitu do wskaźnika łącznej liczby kandydatów w latach 2001–2000–1999 do liczby przyjętych na pierwszy rok studiów na dany kierunek studiów.

Kandydaci legitymujący się „nową” maturą nie zakwalifikowani na I rok studiów w wyniku niewystarczającej punktacji lub nielegitymowania się egzaminem maturalnym z przedmiotów wymaganych postępowaniem kwalifikacyjnym mogą przystąpić do egzaminu wstępnego przeprowadzanego przez akademię dla kandydatów nie legitymujących się „nową” maturą.

Z OBRAD SENATU

20 grudnia 2000

- Utworzono w ŚAM nowy kierunek studiów pod nazwą „Fizjoterapia” i przekazano sprawę przygotowania, na podstawie „Założeń organizacji studiów na kierunku fizjoterapia”, planu studiów wyżej wymienionego kierunku do kompetencji Rady Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała 112/2000).
- Określono warunki przyjęć na I rok studiów w ŚAM w r. akademickim 2001/2002 (uchwała 113/2000).
- Zaopiniowano pozytywnie wniosek dziekana Wydziału Lekarskiego w Katowicach o rozszerzenie programu nauczania medycyny w języku angielskim, prowadzonego na Wydziale Lekarskim w Katowicach, o program sześcioletni (uchwała 114/2000).
- Przekształcono Zakład Ekonomiki Farmacji oraz Katedrę i Zakład Historii Medycyny i Farmacji Wydziału Farmaceutycznego w Katedrę i Zakład Farmakoekonomiki i Farmacji Społecznej (uchwała 115/2000).
- Utworzono na Wydziale Farmaceutycznym Katedrę i Zakład Biofizyki (uchwała 116/2000).
- Przekształcono Zakład Radiobiologii i Radiofarmaceutyków Katedry Biologii Molekularnej w Katedrę i Zakład Diagnostyki Izotopowej i Radiofarmaceutyków (uchwała 117/2000).
- Zatwierdzono ofertę Kancelarii Porad Finansowo-Księgowych dr. Piotra Rojka do przeprowadzenia badania sprawozdań finansowych za okres od 2000 do 2002 roku, jako ofertę najkorzystniejszą w rozumieniu ustawy o zamówieniach publicznych z dnia 10 czerwca 1994 roku (uchwała 118/2000).
- Wyrażono zgodę na:
 - a) zawarcie przez Śląską Akademię Medyczną w Katowicach z BERLO Pomorskim Towarzystwem Leasingowym S.A. oraz Akademickim Centrum Medycznym Śląskiej Akademii Medycznej S.A. umowy generalnej mającej na celu pozyskanie za pośrednictwem BERLO instytucji finanso-

- wej gotowej udostępnić środki finansowe na realizację inwestycji Akademickiego Centrum Medycznego w drodze umowy zawartej przez instytucję finansową ze Spółką i Akademią;
- b) ustanowienie przez Śląską Akademię Medyczną w Katowicach na rzecz Akademickiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej S.A. prawa użytkowania nieruchomości objętej księgą wieczystą Kw. 11809 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Zabrzu, na którą składają się działki oznaczone numerami 122/24 i 123/24, do której na mocy aktu notarialnego (Repertorium A nr 4459/97) sporządzonego w dniu 25 kwietnia 1997 r. w Kancelarii Notarialnej z siedzibą w Gliwicach przy ul. 1 Maja 13, Akademia posiada prawo użytkowania wieczystego terenu oraz prawo własności obiektów nie zakończonej inwestycji pod nazwą „Budowa Szpitala Zabrze – Gliwice”;
 - c) dokonanie na rzecz Akademickiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej S.A. cesji decyzji nr 254/99 z dnia 20 kwietnia 1999 r. wydanej na rzecz Akademii przez Prezydenta Miasta Zabrze, stanowiącej zezwolenie na budowę Akademickiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej w oparciu o zatwierdzony projekt budowlany; dokonanie na rzecz Akademickiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej S.A. odpłatnego przeniesienia praw do projektu budowlanego Akademickiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej;
 - d) ustanowienie na posiadanych przez Akademię akcjach spółki akcyjnej Akademickie Centrum Medyczne Śląskiej Akademii Medycznej S.A. w Katowicach zastawu na rzecz instytucji finansowej wskazanej w oparciu o umowę generalną, o której mowa w punkcie a, przez BERLO Pomorskie Towarzystwo Leasingowe S.A.; ustanowienie na rzecz instytucji finansowej wskazanej przez BERLO hipoteki kaucyjnej na nieruchomości,

o której mowa w punkcie b (uchwała 119/2000).

31 stycznia 2001

- Zaopiniowano pozytywnie wniosek o mianowanie dr. hab. n. med. **Jerzego Gieleckiego** na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze i Zakładzie Anatomii Prawidłowej Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała 120/2001).
- Zaopiniowano pozytywnie powołanie na stanowiska kierowników:
 - prof. dr. hab. n. med. **Władysława Pierzchały** w Katedrze i Klinice Pneumonologii Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała 121/2001);
 - dr hab. n. med. **Ewy Małeckiej-Tendery** prof. nadzw. ŚAM w Zakładzie Promocji Zdrowia i Leczenia Otyłości Katedry Patofizjologii Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała 122/2001).
- Zaopiniowano negatywnie powołanie dr. hab. n. med. **Jana Gmińskiego** prof. nadzw. ŚAM na funkcję kierownika Katedry Chemii i Biochemii Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała 123/2001).
- Odwołano prof. dr. hab. n. med. **Antonię Dyducha** z funkcji przewodniczącego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów, w związku z wyborem na stanowisko prorektora ds. studenckich (uchwała 124/2001).
- Powołano dr. hab. n. med. **Jerzego Jarzaba** na przewodniczącego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów (uchwała 125/2001).
- Zgłoszono propozycje dotyczące nowego trybu przyjęć na I rok studiów w związku ze zmianą formy egzaminu maturalnego od r. 2002 (uchwała 126/2001).
- Podzielono stanowisko Rektora zawarte w piśmie z dnia 5 stycznia 2001 roku do Ministra Zdrowia w sprawie przeniesienia na szpitale kliniczne prawa użytkowania przez nie nieruchomości Skarbu Państwa pozostających w wieczystym użytkowaniu Śląskiej Akademii Medycz-

nej w Katowicach bądź będących jej własnością. Upoważniono Rektora ŚAM do ustanowienia na rzecz szpitali klinicznych prawa nieodpłatnego użytkowania gruntów i budynków z nimi związanych, a użytkowanych przez szpitale przy utrzymaniu przez ŚAM prawa własności bądź prawa wieczystego użytkowania tych nieruchomości (uchwała 127/2001).

- Wyrażono protest wobec zapowiadanej wielkości budżetu na 2001 rok w dziale 81 – szkolnictwo wyższe, ponieważ zmniejszenie środków budżetowych na finansowanie działalności dydaktycznej spowoduje utratę płynności finansowej uczelni. Uczelnia od kilku lat otrzymuje dotacje niższe, które nie są nawet waloryzowane wskaźnikiem inflacji w zakresie wielkości przyznawanych na wydatki rzeczowe. Ponadto przyznawane środki na wynagrodzenia w pełni nie pokrywają limitu wynagrodzeń wraz z ich pochodnymi, co powoduje dalsze zmniejszenie środków na wydatki rzeczowe. Sytuacja finansowa w zakresie działalności dydaktycznej jest bardzo trudna, ponieważ dotacje nie zabezpieczają pokrycia bieżących wydatków, a w szczególności w zakresie remontów, oraz nie pozwalają na odtworzenie zużytej aparatury. Dalsze ograniczanie środków na działalność dydaktyczną będzie powodowało obniżenie jakości nauczania (uchwała 128/2001).
- Wniesiono o przyjęcie w nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym rozwiązań systemowych uprawniających Ministra Zdrowia do sprawowania bezpośredniego nadzoru nad wyższymi szkołami medycznymi w imieniu Ministra Edukacji. Powyższe rozwiązanie, respektując uprawnienia Ministra Edukacji wynikające z ustawy o działach do nadzoru nad szkołami wyższymi, pozwala jednocześnie na utrzymanie historycznych i merytorycznych więzi akademii medycznych z resortem zdrowia, który odpowiadając między innymi za sprawy ochrony zdrowia i organizacji opieki zdrowotnej oraz zawodów medycznych, realizuje swoje zadania w obszarze edukacji na

jej potrzeby za pośrednictwem akademii medycznych. Szczególny wymiar tego rozwiązania Senat ŚAM upatruje w utrzymaniu więzi akademii medycznych ze szpitalami klinicznymi, realizowanej aktualnie poprzez przejęcie przez rektorów akademii medycznych niektórych uprawnień organu założycielskiego szpitali klinicznych, a docelowo poprzez ustawowe prawo do ich tworzenia określone poselskim projektem zmiany ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, za którym Senat ŚAM się opowiada (uchwała 129/2001).

28 lutego 2001

- Nadano tytuł doktora honoris causa Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach prof. dr. **Robertowi W. Ryderowi**, kierownikowi Katedry i Zakładu Epidemiologii Johna Rodmana Paula w Yale University, School of Public Health, New Haven, USA (uchwała 130/2001).
- Wyrażono zgodę na skierowanie przez rektora do Ministra Zdrowia wniosku o mianowanie prof. dr. hab. **Andrzeja Maślankiewicza** na stanowisko profesora zwyczajnego Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach (uchwała 131/2001).
- Zaopiniowano pozytywnie powołanie na stanowiska kierowników:
dr. hab. n. farm. **Włodzimierza Bialika** w Katedrze i Zakładzie Farmakoeconomiki i Farmacji Społecznej Wydziału Farmaceutycznego (uchwała 132/2001);
dr. hab. n. techn. **Beaty Cwaliny** w Katedrze i Zakładzie Biofizyki Wydziału Farmaceutycznego (uchwała 133/2001);
prof. dr. hab. n. med. **Aleksandry Kochańskiej-Dziurówicz** w Katedrze i Zakładzie Diagnostyki Izotopowej i Radiofarmaceutyków Wydziału Farmaceutycznego (uchwała 134/2001);
dr. hab. n. farm. **Andrzeja Jankowskiego** w Zakładzie Farmacji Aptecznej Katedry Farmacji Stosowanej i Technologii Leków Wydziału Farmaceutycznego (uchwała 135/2001).
- Wprowadzono zmiany do propozycji dotyczącej nowego trybu przyjęć na I rok studiów w związku ze zmianą formy egzaminu maturalnego od r. 2002 (uchwała 136/2001).

- Zaopiniowano pozytywnie utworzenie na Wydziale Farmaceutycznym i Oddziale Analityki Medycznej nowego kierunku studiów kształcących licencjatów analityki medycznej (uchwała 137/2001).

- Zatwierdzono:

- 1) kwestionariusz oraz kryteria oceny kwalifikacyjnej nauczyciela akademickiego – pracownika naukowo-dydaktycznego (uchwała 138/2001, zał. nr 1 do uchwały).
- 2) kwestionariusz oceny kwalifikacyjnej nauczyciela akademickiego – pracownika dydaktycznego (uchwała 138/2001, zał. nr 2 do uchwały).

- Zaopiniowano pozytywnie utworzenie:

Zakładu Medycyny Rodzinnej z siedzibą w Kędzierzynie-Koźlu, działającego w strukturze Katedry Medycyny Rodzinnej Wydziału Lekarskiego w Zabrze (uchwała 139/2001);

Zakładu Medycyny Ratunkowej działającego w strukturze Katedry Anestezjologii i Intensywnej Terapii Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała 140/2001).

Pełny tekst uchwał Senatu jest zamieszczony w *Wiadomościach bieżących* na stronie głównej ŚAM
<http://www.slam.katowice.pl/>

Prosimy o przesyłanie informacji do opisów stron internetowych klinik i zakładów pod adresem koordynatora strony lub webmastera

Elektroniczna wersja *Biuletynu Informacyjnego* pod adresem:
<http://biblioteka.slam.katowice.pl/Biuletyn.htm>

KRYTERIA OKRESOWEJ OCENY NAUCZYCIELI AKADEMICKICH*

na podstawie Ustawy o Szkolnictwie Wyższym z dnia 12. 09. 1990 r.

(Załącznik nr 1 do uchwały Senatu ŚAM nr 138/2001 z 28.02.2001)

I. KRYTERIA CZASOWE

1. Zgodnie z Ustawą o Szkolnictwie Wyższym z dnia 12. 09. 1990 r. oceny dokonuje się co cztery lata w przypadku uzyskania oceny bardzo dobrej lub pozytywnej.
2. W przypadku uzyskania oceny negatywnej ponownej oceny dokonuje się po raz drugi po upływie roku, jednak nie później niż po upływie dwóch lat od daty uzyskania pierwszej oceny negatywnej.

II. KRYTERIA UZYSKANIA OCENY BARDZO DOBREJ I POZYTYWNEJ

1. Kryteria oceny bardzo dobrej: cztery lub więcej opublikowanych prac w okresie ocenianych czterech lat.
2. Kryteria oceny pozytywnej: od dwu do trzech prac w okresie ocenianych czterech lat.

III. KRYTERIA UZYSKANIA OCENY NEGATYWNEJ

1. Ocenę negatywną uzyskuje się przy braku opublikowanych prac lub opublikowaniu tylko jednej pracy w ocenianym okresie czterech lat.
2. Oceniony negatywnie zostaje ponownie poddany ocenie po roku. Jeżeli w ocenianym łącznie okresie opublikuje trzy prace, uzyskuje ocenę pozytywną i następna ocena odbywa się po czterech latach.
3. Jeżeli w ocenianym łącznie okresie liczba opublikowanych prac wyniesie dwie lub mniej, oceniany uzyskuje drugą ocenę negatywną, co skutkuje rozwiązaniem stosunku pracy z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia z końcem roku akademickiego.

Komentarz

Stosowane w niniejszych kryteriach pojęcie „prace” obejmuje: prace opublikowane w recenzowanych czasopismach krajowych lub zagranicznych, prace przyjęte do druku, współautorstwo lub autorstwo książek i podręczników oraz opublikowane w całości w recenzowanych drukach zwartych wystąpienia na zjazdach krajowych i zagranicznych.

Do prac w rozumieniu przedstawionych powyżej kryteriów nie zalicza się prac wysłanych do druku, wystąpień na zjazdach krajowych i zagranicznych oraz ich streszczeń umieszczonych w materiałach zjazdowych, a także autorstwa i współautorstwa skryptów.

Określenia czasowe zostały oparte na przypisie artykułu 94 oraz artykułu 94 Ustawy o Szkolnictwie Wyższym, a szczegółowe kryteria oceny i tryb okresowej oceny na podstawie ustępu 4 powołanej Ustawy.

* Przedstawione kryteria zostaną przesłane wszystkim pracownikom ŚAM będącym nauczycielami akademickimi.

SPRAWOZDANIE Z EGZAMINU SPECJALIZACYJNEGO II ST. - JESIEŃ 2000

Specjalizacja	Liczba kandydatów	Zdało egzamin testowy/test zalicz.*	Nie zdało egzaminu testowego	Zrezygnowało z egzaminu testowego	Zdało egzamin ustny	Nie zdało egzaminu ustnego/rezygnacja
Choroby wewnętrzne	90	86/3	–	1	85	3/1
Chirurgia ogólna	18	17	–	1	16	1/–
Położnictwo i ginekologia	28	18	8	2	18	–/–
Pediatrya	17	17	–	–	16	1/–
Neurologia	14	14	–	–	14	–/–
Okulistyka	8	7	1	–	7	–/–
Dermatologia	9	–	–	–	8	–/1
Otolaryngologia	7	–	–	–	5	–/2
OGÓLEM	191	159/3	9	4	169	5/4

* – oznacza test zaliczony w minionej sesji

Prorektor ds. szkolenia podyplomowego
Prof. dr hab. Maria Trusz-Gluza

**KWESTIONARIUSZ DO OKRESOWEJ OCENY PRACOWNIKA NAUKOWO-DYDAKTYCZNEGO
OBEJMUJĄCY OKRES OD OSTATNIEJ WERYFIKACJI DOKONANEJ PRZEZ KOMISJĘ RADY WYDZIAŁU**

Imię i nazwisko

Jednostka Organizacyjna

Wydział

Zatrudniony od:	Data doktoratu	Data habilitacji	Data uzyskania tytułu profesora	Data poprzedniej oceny	Data wypełnienia kwestionariusza

A. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

L.p.	Działalność naukowa	Liczba	Punkty	
			IF	KBN
1.	Wydrukowane publikacje naukowe zagraniczne			
2.	Wydrukowane publikacje naukowe krajowe			
3.	Publikacje przyjęte do druku			
4.	Współautorstwo lub autorstwo książek			
5.	Referaty na konferencjach krajowych			
6.	Referaty na konferencjach zagranicznych			
7.	Recenzje prac naukowych			
8.	Członkostwo w zarządach towarzystw naukowych krajowych			
9.	Członkostwo w zarządach towarzystw naukowych zagranicznych			
10.	Udział w redakcjach pism naukowych			
11.	Recenzje do tytułu naukowego, na stanowisko profesorskie, na stopnie naukowe			
12.	Liczba wypromowanych doktorów			
13.	Liczba wypromowanych magistrów			
14.	Stáže krajowe			
15.	Stáže zagraniczne			
16.	Współautorstwo lub autorstwo skryptów			

B. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA

1	Ocena przez kierownika jednostki	Pozytywna	
		Negatywna	
2.	Ocena w ankietach studentów	Pozytywna	
		Negatywna	

C. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA W STRUKTURACH UCZELNI

KOMENTARZ

Ocena pozytywna lub wyższa ocenianego jest możliwa przy spełnieniu kryteriów podanych w załączniku do punktu A oraz pozytywnej oceny w punkcie B.

W przypadku uzyskania oceny negatywnej w punkcie B wymagane jest uzasadnienie kierownika jednostki.

Podpis Kierownika

Podpis Nauczyciela Akademickiego

Miejscowość, data

**KWESTIONARIUSZ DO OKRESOWEJ OCENY PRACOWNIKA DYDAKTYCZNEGO OBEJMUJĄCY OKRES
OD OSTATNIEJ WERYFIKACJI DOKONANEJ PRZEZ KOMISJĘ RADY WYDZIAŁU**

Imię i nazwisko

Jednostka Organizacyjna

Wydział

Zatrudniony od:	Data doktoratu	Data habilitacji	Data uzyskania tytułu profesora	Data poprzedniej oceny	Data wypełnienia kwestionariusza

D. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA

1	Ocena przez kierownika jednostki	Pozytywna	
		Negatywna	
2.	Ocena w ankietach studentów	Pozytywna	
		Negatywna	

E. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA W STRUKTURACH UCZELNI

KOMENTARZ

Ocena pozytywna lub wyższa ocenianego jest możliwa przy spełnieniu kryteriów podanych w załączniku do punktu A oraz pozytywnej oceny w punkcie B.

W przypadku uzyskania oceny negatywnej w punkcie B wymagane jest uzasadnienie kierownika jednostki.

Podpis Kierownika

Podpis Nauczyciela Akademickiego

Miejscowość, data

WYDZIAŁ LEKARSKI
W ZABRZU

7 grudnia 2000

Doktoraty

Jarosław RYCAJ: *Stężenie erytropoetyny w surowicy krwi u dzieci z wrodzonymi sinicznymi wadami serca.*

Promotor:

prof. dr hab. Urszula Godula-Stuglik

Recenzenci:

prof. dr hab. Marek Luciak (WAM Łódź)

prof. dr hab. Marian Zembala

Tadeusz TORBUS: *Limfocyty B (CD19+) i T (CD3+) oraz subpopulacje CD3+/CD4+, CD3+/CD8+ i CD3+/HLA-DR+ u donoszonych noworodków z cięż i porodów niefizjologicznych.* (praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Urszula Godula-Stuglik

Recenzenci:

prof. dr hab. Elżbieta Gajewska (AM Wrocław)

prof. dr hab. Krystyna Karczewska

Ewa WARMUZ-UHMA: *Aktywność układu antyoksydacyjnego w zależności od stopnia zaawansowania klinicznego raka krtani.* (praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Grzegorz Namysłowski

Recenzenci:

prof. dr hab. Stanisław Chodynicki (AM Białystok)

prof. dr hab. Kazimierz Kamiński

Robert WOJDAN: *Wpływ norgestimat i dezogestrelu na gospodarkę lipidową oraz wybrane enzymy wątrobowe w surowicy krwi kobiet stosujących hormonalną doustną antykoncepcję.*

Promotor:

prof. dr hab. Kazimierz Kamiński

Recenzenci:

dr hab. Sławomir Wołczyński (AM Białystok)

prof. dr hab. Adam Cekański

Tomasz WRÓBEL: *Wpływ nowej generacji progestagenów zawartych w hormonalnych środkach antykoncepcyjnych na wybrane parametry układu krzepnięcia krwi u kobiet.* (praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Kazimierz Kamiński

Recenzenci:

Z RAD
WYDZIAŁÓW

dr hab. Leszek Pawelczyk, prof. nadzw. AM w Poznaniu

dr hab. Beata Kos-Kudła

11 stycznia 2001

Doktoraty

Aleksandra BILSKA-URBAN: *Wpływ wolnozmiennych pól magnetycznych na procesy osteoporozy indukowanej zabiegiem ovariectomii u szczuryc.* (praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Aleksander Sieroń

Recenzenci:

prof. dr hab. Janusz Paluszak (AM Poznań)

dr hab. Andrzej Wiczowski

Wiesław KISZKA: *Aktywność ośrodkowego układu dopaminowego szczurów prenatalnie narażonych na rtęć oceniana metodami behawioralnymi i biochemicznymi.*

Promotor:

dr hab. Ryszard Szkilnik, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Janina Moniuszko-Jakoniuk (AM Białystok)

dr hab. Krystyna Kmieciak-Kołada, prof. nadzw. ŚAM

Dariusz LUPA: *Wybrane wskaźniki ryzyka chorób układu krążenia na przykładzie mieszkańców miejscowości Wilcza i Ochojec.* (praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Aleksander Sieroń

Recenzenci:

dr hab. Marian Grzymisławski, prof. nadzw. AM w Poznaniu

prof. dr hab. Bolesław Turczyński

Adam MACIEJEWSKI: *Ocena wartości prognostycznej leczenia operacyjnego skojarzonego z radioterapią u chorych na raka jamy ustnej i gardła.* (praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Grzegorz Namysłowski

Recenzenci:

prof. dr hab. Marek Nowacki (Inst. Onkologii Warszawa)

doc. dr hab. Krzysztof Herman (Inst. Onkologii Kraków)

Jan PAPROTNY: *Badania doświadczalne nad wpływem operacji opasania żołądka na gospodarkę węglowodanową wątroby u szczurów.*

Promotor:

prof. dr hab. Marek Rokicki

Recenzenci:

prof. dr hab. Marek Maruszyński (CSK WAM Warszawa)

prof. dr hab. Barbara Zahorska-Markiewicz

Bolesław PILECKI: *Ocena ryzyka i kinetyki ostrych odczynów popromiennych w różnych sposobach frakcjonowania dawki promieniowania u chorych na raka regionu głowy i szyi.*

Promotor:

prof. dr hab. Bogusław Maciejewski (Inst. Onkologii Gliwice)

Recenzenci:

prof. dr hab. Marian Reinfuss (Inst. Onkologii Kraków)

prof. dr hab. Grzegorz Namysłowski

Artur SMEKTAŁA: *Wpływ niskoenergetycznego promieniowania laserowego na rozwój niektórych bakterii wyizolowanych z owrzodzeń goleni.* (praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Aleksander Sieroń

Recenzenci:

dr hab. Halina Podbielska, prof. nadzw. Polit. Wrocław

dr hab. Wojciech Król

WYDZIAŁ LEKARSKI
W KATOWICACH

21 grudnia 2000

Doktoraty

Grażyna ADAMKIEWICZ: *Wpływ analogu hormonu uwalniającego lutropinę na zmiany stężenia leptyny w surowicy krwi u kobiet.*

Promotor:

dr hab. Michał Nowicki

Recenzenci:

dr hab. Violetta Ciszek-Doniec

prof. dr hab. Zbigniew Gaciong (AM Warszawa)

Adam BARCZYK: *Stężenia CC-chemokin (MCP-1, MIP- α i MIP- β) w indukowanej płwocinie u chorych na przewlekłą obturacyjną chorobę płuc i u chorych na przewlekłe zapalenie oskrzeli.*

dokończenie ze str. 9

Promotor:

prof. dr hab. Władysław Pierzchała

Recenzenci:

prof. dr hab. Jan Kuś (IGCP Warszawa)

dr hab. Jerzy Jarzab

Anna HORZELSKA-MATYJA:*Dzieje ochrony zdrowia w Czeladzi.*

Promotor:

prof. dr hab. Eugeniusz Kucharz

Recenzenci:

doc. dr hab. Andrzej Topol (Uniw. Śl.)

dr hab. Marek Paździora (Uniw. Śl.)

prof. dr hab. Antoni Hrycek

Wojciech KOZIK: *Aktywność anty-**uterotoniczna nowych analogów brady-**kininy w modelu nadwrażliwości skur-**czowej macicy szczurów. (praca wy-**różniona)*

Promotor:

prof. dr hab. Henryk Trzeciak

Recenzenci:

doc. dr hab. Dominik Samek

prof. dr hab. Leszek Szadujkis-Szadur-

ski (AM Bydgoszcz)

Maria RACZKOWSKA-GOLAN-**KO:** *Znieczulenie do operacyjnego le-**czenia raka sromu – wybór metody**i wpływ na przebieg okołoperacyjny.*

Promotor:

Z RAD WYDZIAŁÓW

dr hab. Józef Starzewski (Szpital Miejski Kielce)

Recenzenci:

prof. dr hab. Antoni Basta (CMUJ Kraków)

prof. dr hab. Anna Dyaczyńska-Herman

Gabriela SZEWCZYK-SEIFERT:*Wpływ podawania karwedilolu i nadolo-**lu na zmiany stężenia potasu w surowicy**wywołane wysiłkiem fizycznym u cho-**rych przewlekle hemodializowanych.*

Promotor:

dr hab. Michał Nowicki

Recenzenci:

prof. dr hab. Władysław Grzeszczak

prof. dr hab. Władysław Sułowicz

(CMUJ Kraków)

18 stycznia 2001**Doktoraty****Aleksandra LISKA:** *Multimodalne**potencjały wywołane we wczesnym**okresie po urazie czaszkowo-mózgowym**u chorych z rozpoznaniem wstrząśnię-**ciem mózgu. (praca wyróżniona)*

Promotor:

dr hab. Zofia Kazibutowska-Zarańska,
prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Danuta Wochnik-Dyjas

(Inst. Psychiatrii i Neurologii Warszawa)

prof. dr hab. Tadeusz Wencel

WYDZIAŁ FARMACEUTYCZNY**W SOSNOWCU****26 października 2000****Doktoraty****Dariusz G. KISIEL:** *Nowa metoda*
analizy oligosacharydów mucyny.

Promotor:

prof. dr hab. Andrzej Gindzieński (AM Białystok)

Recenzenci:

prof. dr hab. Zdzisław Machoń

doc. dr hab. Elżbieta Wojtecka-Łukasik

(Inst. Reumatologiczny Warszawa)

Juljeta KOZŁOWSKA-STANI-**CZEK:** *Wykorzystanie testów neu-**ropsychologicznych w analizie epide-**miologicznej stosowania SEPOLU.*

Promotor:

dr hab. Artur Stojko, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Henryka Langauer-Lewo-

wicka (IMPiZŚ Sosnowiec)

prof. dr hab. Józef Sawicki (AM War-

szawa)

OPERACYJNE LECZENIE PADACZKI LEKOOPORNEJ

W Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka i Matki w Katowicach Ligocie – w Oddziale Neurochirurgii Katedry i Kliniki Chirurgii Dziecięcej kierowanej przez dr. hab. **Janusza Bohosiewicza**, prof. nadzw. ŚAM – zespół pod kierunkiem dr. **Marka Mandery** przeprowadził 1 lutego br. pierwszą na Śląsku operację padaczki lekoopornej.

Podstawowym leczeniem padaczki jest farmakoterapia. W ostatnim okresie mamy do dyspozycji wiele nowych leków, które wyraźnie zmniejszyły liczbę pacjentów z padaczką lekooporną. Jednak nadal wśród dzieci leczonych z powodu padaczki 10–20% stanowią pacjenci z padaczką lekooporną. W przypadku nieskutecznego, trwającego dwa lata leczenia farmakologicznego neurolog dziecięcy powinien skierować dziec-

ko do specjalistycznego ośrodka, w celu zdiagnozowania i przygotowania do zabiegu neurochirurgicznego. Śląska Regionalna Kasa Chorych, dostrzegając potrzebę tych wyjątkowych zabiegów, zakontraktowała je w Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka i Matki w Katowicach.

W operacyjnym leczeniu padaczki współpracują neurologi dziecięcy i neurochirurdzy. Operację wykonuje zespół neurochirurgów, ale dziecko jest diagnozowane i przygotowywane do zabiegu w ścisłej współpracy z Kliniką Neurologii Wieku Rozwojowego (kierownik: prof. dr hab. **Elżbieta Marszał**). Diagnostyka jest bardzo szczegółowa i obejmuje najnowocześniejsze techniki obrazowania, pozwalające dokładnie określić potrzeby dziecka.

Operacja leczenia padaczki wykonywana jest przy użyciu specjalnego mikroskopu i narzędzi mikrochirurgicznych i polega na przecięciu odpowiednich włókien nerwowych w mózgowiu, zapobiega to przenoszeniu się bodźców padaczkowych, a tym samym napadom padaczki. Właściwie proces ten można porównać z przecinką przeciwpożarową w lesie – aby zapobiec rozprzestrzenianiu się pożaru, trzeba wyciąć pewne drzewa. Na Śląsku – jak wspomniano – jest to pierwsza tego typu operacja. Wcześniej w naszym kraju operacje takie przeprowadzone były w Warszawie i Poznaniu.

*Anna Glanowska**Górnośląskie Centrum Zdrowia
Dziecka i Matki w Katowicach*

SPRAWY KADROWE

STANOWISKA I TYTUŁY

Tytuł profesora

- Dr hab. n. med. Piotr BAŻOWSKI
(od 31 X 2000)
Dr hab. n. med. Tadeusz CIEŚLIK
(od 1 I 2001)
Dr hab. n. med. Aleksandra KOCHAŃ-
SKA-DZIUROWICZ (od 1 I 2001)
Dr hab. n. farm. Jan BURCZYK
(od 24 I 2001)

Stanowisko profesora nadzwyczajnego na stałe

- Prof. dr hab. n. med. Piotr BAŻOWSKI
(od 1 XI 2000)
Prof. dr hab. n. med. Tadeusz CIEŚLIK
(od 1 I 2001)
Prof. dr hab. n. farm. Jan BURCZYK
(od 1 II 2001)

Stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas określony

- Dr hab. n. med. Jerzy GIELECKI
(od 1 II 2001 do 31 I 2006)

Stopień naukowy doktora habilitowanego

- Dr n. farm. Andrzej JANKOWSKI
(od 27 XI 2000)
Dr n. med. Ewa MOTTA
(od 27 XI 2000)
Dr n. med. Przemysław JAŁOWIECKI
(od 29 I 2001)

Zmiany na stanowiskach kierowniczych

- Prof. dr hab. n. med. Jan DUŁAWA (od
1 XII 2000 do 30 XI 2005) – kierownik
Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrz-
nych i Metabolicznych
Dr hab. n. med. Damian KUSZ (od 1 XII
2000 do 30 XI 2005) – kierownik Kate-
dry i Kliniki Ortopedii i Traumatologii
Narządu Ruchu
Prof. dr hab. n. med. Władysław
PIERZCHAŁA (od 1 XII 2000 do 30 XI
2005) – kierownik Katedry i Kliniki
Pneumonologii
Dr hab. n. med. Jan ZEJDA (od 1 I 2001
do 31 XII 2005) – kierownik Katedry
i Zakładu Higieny i Epidemiologii
Dr hab. n. med. Ewa MAŁECKA-TEN-
DERA prof. nadzw. ŚAM (od 1 II 2001

do 31 I 2006) – kierownik Zakładu Pro-
mocy Zdrowia i Leczenia Otyłości
Dr hab. n. farm. Włodzisław BIALIK
(od 1 III 2001 do 28 II 2006) – kierownik
Katedry i Zakładu Farmakoekonomiki i
Farmacji Społecznej
Dr hab. n. tech. Beata CWALINA (od 1
III 2001 do 28 II 2006) – kierownik Ka-
tedry i Zakładu Biofizyki
Dr hab. n. farm. Andrzej JANKOWSKI
(od 1 III 2001 do 28 II 2006) – kierownik
Zakładu Farmacji Aptecznej
Prof. dr hab. Aleksandra KOCHAŃ-
SKA-DZIUROWICZ (od 1 III 2001 do
28 II 2006) – kierownik Katedry
i Zakładu Diagnostyki Izotopowej i Ra-
diofarmaceutyków

SPROSTOWANIE

W „Biuletynie Informacyjnym ŚAM”
nr 3/2000 w dziale **Sprawy Kadrowe**
(Stopień naukowy doktora habilitowa-
nego) podano błędnie nazwę stopnia na-
ukowego dr hab. Aliny PYKI.

Poprawny zapis powinien być nastę-
pujący: dr hab. **n. chem.** Alina PYKA.

Za niezamierzoną pomyłkę przepra-
szamy.

NAGRODY JUBILEUSZOWE

(styczeń – marzec)

45-lecie

- Edward GÓRA
Prof. zw. dr hab. Zbigniew HERMAN
Łucja MOTYL
Mieczysław PERMUS
Stanisława RUSEK

40-lecie

- Prof. dr hab. Henryk TRZECIAK

35-lecie

- Bogdan BOGUSZEWSKI
Dr Maria GROSS
Mgr Jerzy HERMANSON
Maria KRZEMIEN
Ireneusz MAKOWSKI
Urszula LANGIER-GRAJEK
Barbara PIOTROWSKA

- Jacek RICHTER
Eugenia SOBAŃSKA
Zofia SOLARZ
Jan TRZECIOK
Dr hab. Maria WARDAS
prof. nadzw. ŚAM
Dr Marek ZIELIŃSKI

30-lecie

- Dr Wojciech BĄKOWSKI
Teresa BIELECKA
Danuta JAROSZ
Sabina KAMIŃSKA
Dr Bożena KAMIŃSKA-
-OLECHNOWICZ
Grażyna KOKOSZKA
Dr Ewa LEŚNIEWSKA
Zofia OLEŚ
Aleksandra STROJNA
Dr Małgorzata WICHARY
Piotr WIECZOREK
Dr hab. Krystyna ŻWIRSKA-
-KORCZAŁA

25-lecie

- Zbigniew DANIEL
Dr Barbara FILIPOWSKA

- Marianna GRALA
Dr Jacek GRZEGORCZYK
Elżbieta JĘDRYSIK
Dr Stanisława KABIESZ-NENICZKA
Aurelia KOZIEŁ
Urszula MACH
Ewa POPIOŁEK
Dr Andrzej SOB CZAK
Maria STEFAŃSKA
Dr Ludwik STOŁTNY
Ewa WIECZOREK
Janina WIERZYCKA
Jadwiga WILK
Zofia WOJNIAK

20-lecie

- Bożena BECZKOWSKA
Mgr Aleksandra BIJAK
Jerzy GORGON
Zofia KONIECZNA
Ewa LIEBER
Jolanta MIGOŃ
Teresa MOTULEWSKA
Krystyna OSTRZONSEK
Halina ŚRUBORZ
Dr Tomasz WĄSIK
Dr hab. Marek WITES

„URATUJ ŻYCIE – TO PROSTE!”

Ogólnopolska akcja edukacyjna udzielania pierwszej pomocy

W sobotę 13 stycznia 2001 pod hasłem „Uratuj życie – to proste!” odbyła się ogólnopolska akcja edukacyjna udzielania pierwszej pomocy, mająca na celu uświadomienie społeczeństwu, jak łatwa, a zarazem bardzo istotna jest pierwsza pomoc przedszpitalna w stanach zagrożenia życia. Niejednokrotnie losy poszkodowanego wazą się przed przyjazdem pogotowia ratunkowego, nierzadko więc życie zależy od przypadkowego świadka zdarzenia.

Pomysłodawcami akcji byli dziekan Wydziału Lekarskiego w Zabrzu Śląskiej Akademii Medycznej, prof. dr hab. n. med. **Lech Poloński**, oraz redaktor Radia Katowice **Krystyna Bochenek**, a głównymi organizatorami Śląska Akademia Medyczna, na czele z JM Rektorem prof. zw. dr. hab. **Tadeuszem Wilczokiem**, dr. hab. n. med. **Krystynem Sosadą** i dr. n. med. **Wojciechem Żurawińskim** oraz Telewizja Polska S.A. z redaktor **Iwoną Schymallą**. Honorowy patronat nad akcją objęła **Jolanta Kwaśniewska**, a protektorat merytoryczny minister zdrowia, prof. dr hab. **Grzegorz Opala**.

W programie uczestniczyli ponadto: podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia dr **Andrzej Ryś**, zespół dr. hab. **Krystyna Sosady** z medycyny ratunkowej, zespół Katedry i Kliniki Kardiologii w Zabrzu z jej kierownikiem prof. dr. hab. **Lechem Polońskim**, zespół Katedry Anestezjologii i Intensywnej Terapii w Zabrzu z dr. hab. **Piotrem Knapikiem** i dr. n. med. **Hanną Misiolek**, zespół Kliniki Chirurgii Ogólnej CMKP w Warszawie z prof. dr. hab. **Krzysztofem Bieleckim** i mgr. **Michałem Borkowskim**, zespół Zakładu Medycyny Ratunkowej AM we Wrocławiu z prof. dr. hab. **Juliuszem Jakubaszka** – konsultantem krajowym ds. medycyny ratunkowej, zespół II Katedry Chirurgii Ogólnej CMUJ w Krakowie z dr. hab. **Leszkiem Brongelem**, zespół Zakładu Medycyny Ratunkowej AM w Gdańsku z dr. n. med. **Ewą Raniżewską**, Wydział Ratownictwa Medycznego w Ministerstwie Zdrowia z na-

czelnikiem dr. **Jarosławem Gucwą**, Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach z lek. **Jackiem Czaplą**, Śląska Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach z komendantem **Piotrem Bukiem** i zastępcą **Januszem Skulichem** oraz Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe – Grupa Jurajska z naczelnikiem **Piotrem Van Der Coghenem**. Akcja poprzedzona była informacjami w Radiu Katowice, Radiu Zet, Telewizji Katowice i prasie lokalnej.

Otwarcie miało miejsce o godz. 10⁰⁰ w Centrum Handlowym M1 w Zabrzu, gdzie zorganizowano centrum miejsca akcji, tam również odbywały się główne prezentacje i szkolenia. Akcję na żywo transmitował I Program TVP w 7 wejściach antenowych w sobotę, a w niedzielę w warszawskim studiu TVP dokonano podsumowania. Każda emisja składała się z krótkiego wprowadzenia, z komentarzem obecnych w studio w Warszawie: gospodarza akcji dr. hab. **Krystyna Sosady** oraz jego Gości: prof. dr. hab. **Juliusza Jakubaszki** i ministra **Andrzeja Rysia**, z którymi rozmowę prowadziła **Iwona Schymalla**. Następnie prezentowano filmy instruktażowe z zakresu pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia (kolejno: zawał serca, wypadki komunikacyjne, górskie i ratowanie tonącego), po czym łączono się z wozem transmisyjnym w Centrum Handlowym M1 w Zabrzu, gdzie organizatorzy prowadzili pokazy postępowania w omawianych poprzednio przypadkach i szkolili przypadkowe osoby z podstaw udzielania pierwszej pomocy w stanach bezpośredniego zagrożenia życia, ucząc np. udrożnienia górnych dróg oddechowych, prowadzenia sztucznej wentylacji płuc i masażu serca (ABC).

W prezentacjach i szkoleniach na fantomach w Centrum M1 w Zabrzu uczestniczyło 36 słuchaczy uruchomionych na zabrzańskim wydziale ŚAM licencjackich studiów ratownictwa medycznego, pokazy były prowadzone pod nadzorem pracowników Katedry Anestezjologii i Intensywnej Terapii w Zabrzu.

Spotkanie niewątpliwie uatrakcyjniły prezentacje Straży Pożarnej i GOPR-u, symulujące transport rannego z wysokości przy użyciu śmigłowca oraz ratowanie poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych. Ogłoszony został również konkurs ze znajomości zasad udzielania pierwszej pomocy, w którym główną nagrodą był komputer fundowany przez Centrum Handlowe M1.

Organizatorzy pokazów podkreślali znaczenie czasu w skuteczności akcji ratowniczej. Przykładowo – od zatrzymania pracy serca i oddechu do podjęcia czynności resuscytacyjnych nie powinno minąć więcej niż 5 minut, później zwykle dochodzi do nieodwracalnych uszkodzeń mózgu. Niestety, wielu świadków różnego rodzaju wypadków po prostu z niewiedzy boi się dotykać poszkodowanego.

Tłumy zainteresowanych i kilkaset osób, które skorzystały z możliwości przeszkolenia, świadczyły o dużym zainteresowaniu akcją oraz potwierdziły potrzebę i konieczność ponowienia tego rodzaju spotkań edukacyjnych. Organizatorzy akcji „Uratuj życie – to proste!” już dzisiaj zapowiadają podjęcie jeszcze przed wakacjami, także na skalę ogólnokrajową, kolejnego tematu z zakresu pierwszej pomocy, tym razem poświęconego ratowaniu życia w wypadkach najczęściej spotykanych podczas wakacji, takich jak podtopienia, wypadki górskie oraz komunikacyjne.

Na koniec należy podkreślić, że tak duże powodzenie akcji „Uratuj życie – to proste!” można zawdzięczać fachowemu przygotowaniu i wielkiemu zaangażowaniu organizatorów.

Warto też dodać, iż w piątkowych wydaniach „Dziennika Zachodniego” ukazuje się seria artykułów przygotowywanych przez dr. hab. n. med. **Krystynę Sosadę** i dr. n. med. **Wojciecha Żurawińskiego** pod wspólnym hasłem: „Uratuj życie – to proste!”.

Krystyna Żwirska-Korczała

PREZENTACJE KLINIK I ZAKŁADÓW

KATEDRA CHORÓB WEWNĘTRZNYCH I MEDYCYNY FIZYKALNEJ

Katedra i Oddział Kliniczny Chorób Wewnętrznych i Medycyny Fizykalnej ŚAM zlokalizowana jest na bazie Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Bytomiu i mieści się przy ulicy Batorego 15. Kontynuuje tradycje powstałej w 1953 r. III Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych, kierowanej początkowo przez jej założyciela – prof. dr. h.c. dr. hab. n. med. **Kornela Gibińskiego**, a następnie przez prof. dr. hab. n. med. **Jerzego Żmudzińskiego**; od r. 1999 Katedrę prowadzi prof. dr. hab. n. med. **Aleksander Sieroń**. W r. 1998 zakres działalności Katedry został rozszerzony o medycynę fizykalną.

W obrębie Katedry działają Ośrodek Diagnostyki i Terapii Laserowej Nowotworów, Pracownia Genetyki Nowotworów, Centralna Pracownia Endoskopii oraz Pracownia Oddziaływania Pól Magnetycznych na Człowieka.

Kadrę Katedry i Oddziału Klinicznego stanowi dwunastu nauczycieli akademickich (1 z tytułem profesora, 11 ze stopniem doktora nauk medycznych). Jedenastu spośród nich posiada specjalizację II° z zakresu chorób wewnętrznych, dwie osoby legitymują się podspecjalizacją z zakresu kardiologii, jedna z reumatologii, jedna z medycyny sądowej oraz jedna z medycyny fizykalnej.

Oprócz działalności dydaktycznej z zakresu chorób wewnętrznych na zabrzańskim Wydziale Lekarskim oraz Oddziale Stomatologicznym, a także zajęć dydaktycznych z medycyny fizykalnej na kierunku Fizyki Medycznej Uniwersytetu Śląskiego, Katedra prowadzi również szkolenie specjalizacyjne z chorób wewnętrznych, medycyny fizykalnej i medycyny rodzinnej oraz szkolenie podyplomowe w ramach kursów wojewódzkich i ogólnopolskich w dziedzinie chorób wewnętrznych i medycyny fizykalnej.

Działalność diagnostyczna i terapeutyczna Katedry nastawiona jest na pełnoprofilową diagnostykę i terapię z zakresu chorób wewnętrznych i medycyny fizykalnej, obejmującą m.in.:

- pełny zakres diagnostyki ultrasonograficznej przewodu pokarmowego i układu krążenia,
- pełny zakres diagnostyki endoskopowej układu oddechowego, układu mo-

diagnostyki i terapii nowotworów w medycynie,

- nieinwazyjna diagnostyka układu bodźcoprzewodzącego serca w warunkach fizjologii i patologii wraz z zastosowaniami klinicznymi,
- ocena badania wpływu palenia papierosów na funkcję wydzielniczą żołądka, ze szczególnym uwzględnieniem struktury i czynności komórek układu chromafinowego,
- badania doświadczalne i przedkliniczne wpływu niskoenergetyczne-

Zespół prof. Aleksandra Sieronia

czowego oraz przewodu pokarmowego, w tym ERCP z następowym wdrożeniem procedur terapeutycznych,

- nieinwazyjną diagnostykę układu krążenia ze szczególnym uwzględnieniem układu bodźcoprzewodzącego,
 - diagnostykę fotodynamiczną nowotworów,
 - intensywny nadzór kardiologiczny z pełnym zakresem wczesnej rehabilitacji kardiologicznej,
 - terapię endoskopową, obejmującą m.in. leczenie krwawiących zmian w obrębie górnego odcinka przewodu pokarmowego,
 - terapię fotodynamiczną nowotworów,
 - magnetostymulację i magnetoterapię,
 - laseroterapię niskoenergetyczną.
- Główne kierunki badań naukowych to:
- badania doświadczalne i kliniczne wykorzystania fotodynamicznej metody

go promieniowania laserowego na organizmy żywe oraz ocena klinicznego wykorzystania laserów małej mocy w medycynie,

- badania doświadczalne i przedkliniczne wpływu wolnozmiennych pól magnetycznych na organizmy żywe oraz ocena klinicznego wykorzystania tych pól w medycynie.

W ostatnim okresie czasu w Katedrze rozpoczęto również prace nad ogólnoustrojowym oddziaływaniem niskich temperatur na człowieka.

W lutym 1998 roku w ramach Katedry powstał jedyny w kraju Ośrodek Diagnostyki i Terapii Laserowej Nowotworów. Pomysł jego utworzenia opiera się na danych wskazujących na wzrastający udział technik fluorescencyjnych we wczesnej diagnostyce i te-

PREZENTACJE ... dokończenie ze str. 13

rapii stanów przednowotworowych i nowotworowych. Wykazano bowiem, że obrazowanie za pomocą indukowanej laserem fluorescencji (LIF – *laser induced fluorescence*) i diagnostyki fotodynamicznej (PDD – *photodynamic diagnosis*) poprawia dwukrotnie czułość wykrywania małych ognisk nowotworowych. PDD umożliwia także lokalizowanie ognisk metaplastji i dysplastji. Z kolei terapia fotodynamiczna (PDT – *photodynamic therapy*) jest małoinwazyjną metodą pozwalającą selektywnie niszczyć patologiczną tkankę nowotworową.

Ośrodek dysponuje unikalnym sprzętem, m.in. diagnostycznym systemem do badania fluorescencji różnicowej *in vivo* oraz przestrajalnym laserem barwnikowym służącym do leczenia. Diagnostyka i terapia obejmuje wszystkie narządy dostępne doświetleniem światła lasera, a więc przelyk, żołądek, dwunastnicę, jelito gru-

be, krtani z tchawicą oraz drzewo oskrzelowe, pęcherz moczowy i szyjkę macicy oraz śluzówkę jamy ustnej i skórę.

Ze względu na znaczne zróżnicowanie pola działań medycznych oraz konieczność utrzymania i obsługi wysokospecjalistycznej aparatury medycznej w skład zespołu Ośrodka, oprócz personelu medycznego, wchodzi również fizycy medycyjni oraz informatyk. Kadre lekarską poza internistami oraz pulmonologiem stanowią: urolog, ginekolog, dermatolog, laryngolog oraz onkolog. Większość członków zespołu odbyło staże lub uczestniczyło w warsztatach z zakresu fotomedycyny organizowanych przez renomowane ośrodki w Niemczech, Holandii, Stanach Zjednoczonych, Kanadzie i Izraelu.

W ciągu niespełna trzyletniej działalności w Ośrodku Diagnostyki i Terapii Laserowej Nowotworów wykonano 1344

* * * * *

Kierownik Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Medycyny Fizykalnej i prorektor ds. nauki ŚAM, prof. dr hab. **Aleksander Sieroń**, jest współtwórcą innowacyjnej metody oddziaływania pól magnetycznych na organizm, określonej jako *system generowania pól magnetycznych niskiej częstotliwości JPS*. Rozwiązanie to znalazło zastosowanie w aparacie **Viofor JPS System** i zostało przez firmę Med.&Life Polska Sp. z o.o. zgłoszone do polskiej i międzynarodowej ochrony patentowej jako *metoda uaktywniania transportu jonów i urządzenie do stosowania tego sposobu*.

Zastosowanie tego opracowania jest bezspornie – w opinii ekspertów – podstawą nowoczesnego produktu, ja-

kim jest aparat Viofor JPS System. Badania prowadzone w licznych placówkach medycznych wykazują jego dużą przydatność i skuteczność kliniczną.

Prof. **Aleksander Sieroń** od początku aktywnie uczestniczy w przedsięwzięciach naukowych związanych z aparatem Viofor JPS i jego wykorzystaniem. Aparat został wysoko oceniony przez specjalistów z dziedziny nauk medycznych i techniki podczas ogólnopolskich imprez targowych i konkursów. Innowacyjność oraz wysoki poziom technologiczny i konstrukcyjny urządzenia zyskały szerokie uznanie, czego dowodem są przyznane niedawno wyróżnienia i nagrody, jak:

procedury diagnostyczne i 789 procedur terapeutycznych u 817 pacjentów.

Katedra współpracuje z laboratorium badań laserowych Kliniki Grosshadem w Monachium oraz zespołem badaczy z Uniwersytetu w Maastrich zajmującym się terapią fotodynamiczną. Ponadto prowadzi stałą współpracę z katedrami i zakładami macierzystej uczelni oraz z innymi ośrodkami badawczymi – z Pomorską Akademią Medyczną, Politechniką Śląską i Uniwersytetem Śląskim.

Oprac. na podstawie informacji Katedry i Oddziału Klinicznego Chorób Wewnętrznych i Medycyny Fizykalnej

Katedra i Oddział Kliniczny Chorób Wewnętrznych i Medycyny Fizykalnej
ul. Batorego 15, 41-902 Bytom,
tel. 281 52 88, centr. 281 00 21, w. 2712
e-mail: asieron@silesia.top.pl lub
asieron@mediclub.pl

- wyróżnienie w konkursie Polski Produkt Przyszłości, organizowanym przez rządową Agencję Techniki i Technologii pod patronatem Prezesa Rady Ministrów, wręczone przez premiera rządu RP **Jerzego Buzka** w Kancelarii Premiera w dniu 29.11.2000 wraz z listem gratulacyjnym prezesa Agencji Techniki i Technologii **Zbigniewa A. Wrzesińskiego**;
- wyróżnienie w kategorii „sprzęt rehabilitacyjny” w konkursie targowym podczas targów „REHABILITACJA” w Łodzi w dniach 16–18.11.2000;
- tytuł „Wynalazek roku 2000” nadany przez Światową Fundację Zdrowie–Rozum–Serce w dniu 24.11.2000.

Polsko-słowacka współpraca naukowa

Współpraca naukowa Wydziału Lekarskiego w Zabrze Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach i Wydziału Lekarskiego w Martinie University Komenského w Bratysławie rozpoczęła się już przed kilkunastu laty wspólnymi pracami badawczymi Katedry i Kliniki Ftyzjopneumonologii w Zabrze oraz Kliniki Tuberkulozy a Respiracyjnych Chorob w

Martinie. Inicjatorami prac są dr n.med. **Andrzej Krzywiecki**, dr n.med. **Jerzy Kozielski** oraz doc. MUDr. **Eva Rozborilova**. Tematyka badań obejmuje badanie prognozy kaszlowego, rozedmy płuc, przewlekłej obturacyjnej choroby płuc oraz pierwotnego nadciśnienia płucnego.

W ślad za wspólnymi badaniami naukowymi wprowadzono ujednoczone

programy kształcenia przed- i podyplomowego. W ramach partnerskiej wymiany naukowców w Klinice Ftyzjopneumonologii szkolił się MUDr. **Robert Vysehradsky**. Dr **Andrzej Krzywiecki** został honorowym członkiem Słowackiego Towarzystwa Ftyzjopneumonologicznego.

Kolejną katedrą, jaka nawiązała kontakt z martiną uczelnią, jest Katedra

i Zakład Fizjologii w Zabrzu ŚAM, której kierownik, dr hab. n. med. **Krystyna Żwirską-Korczalą** podjęła rozmowy z przedstawicielem Ustawy Fizjologii w Martinie, prof. MUDr. **Kamilem Javorką**, oraz Ustawy Patologicznej Fizjologii – prof. MUDr. **Janem Hanackiem**. Dotychczas obie strony zapoznały się ze sprzętem, osiągnięciami naukowo-dydaktycznymi i programami nauczania. Jeszcze na rok bieżący planuje się wspólne prace badawcze i wymianę pracowników.

Kontakty z naszymi południowymi sąsiadami nie dotyczą wyłącznie nauczycieli akademickich, ale także studentów. W dniach 12–14.10.2000 w Martinie odbyła się Międzynarodowa Konferencja o Studiowaniu Medycyny w Trzecim Tysiącleciu, w której oprócz licznych gości z całej Europy uczestniczyli także studenci naszego wydziału z reprezentantem kadry naukowej ŚAM, dr hab. n. med. **Krystyną Żwirską-Korczalą**.

W trakcie spotkań poruszano sprawy dotyczące metod kształcenia, unifikacji programów i zasad oceniania. Dzięki obecności międzynarodowych autorytetów z dziedziny medycyny, pedagogiki i polityki wykłady i dyskusje były niezwykle ciekawe, nasuwały też wnioski o konieczności wprowadzenia reform do systemu kształcenia w uczelniach medycznych. W trakcie konferencji władze Akademii Medycznej w Martinie otrzymały oficjalne zaproszenie naszego dziekana, prof. dr. hab. **Lecha Polońskiego**, do złożenia wizyty na zabrzańskim wydziale ŚAM.

Dwa miesiące później, podczas trzydniowego pobytu (14–16.12.2000) przedstawiciele władz martińskiej Akademii w naszym mieście, przeprowadzono wiele rozmów na temat dalszej współpracy. Ich efektem było podpisanie przez władze obu uczelni oficjalnej umowy, określającej warunki wymiany pracowników i studentów oraz współpra-

cy w zakresie programów dydaktycznych i badań naukowych.

Zgodnie z umową w najbliższym czasie będzie mieć miejsce wymiana studentów między dwoma miastami. Prawdopodobnie rozpoczną ją praktyki wakacyjne, a także kilkudniowe wyjazdy, mające na celu zapoznanie się z ośrodkami akademickimi oraz sposobami nauczania w naszych uczelniach. Na uwagę zasługuje propozycja organizowania wspólnych imprez akademickich, takich jak mityngi sportowe czy juwenalia.

Miejmy nadzieję, że bardzo dobrze zapowiadająca się współpraca między najlepszymi wydziałami lekarskimi po obu stronach Tatr zaowocuje dynamicznym rozwojem naukowo-dydaktycznym, podnoszeniem kwalifikacji oraz pozyskaniem przyjaźni na całe życie.

*Prodziekan Wydziału Lekarskiego w Zabrzu
Prof. dr hab. Antoni Podwiński*

SPOTKANIE PO LATACH

Sprawozdanie ze zjazdu członków Studenckiego Kręgu Instruktorskiego ZHP przy Śląskiej Akademii Medycznej (30.09. - 1.10.2000)

Znowu nam lat ubyło! Dzięki uprzejmości Dyrekcji Wojewódzkiego Ośrodka Chorób Płuc w Istebnej Kubalonce oraz zaangażowaniu organizacyjnemu pracujących tam druhów lekarzy **Doroty (Marek)** i **Mariusza Tukajów** członkowie Studenckiego Kręgu Instruktorskiego ZHP mogli już po raz drugi odbyć harcerskie spotkanie po latach.

Ponad czterdzieści osób związanych niewidzialną nicią przyjaźni i wspólnych przeżyć przyjechało, aby wspomnieć minione lata harcerskiej pracy i przygody. Obecni byli przedstawiciele wszystkich pokoleń Kręgowców – od członków 32. Sanitarnej Drużyny Instruktorskiej i uczestników pierwszych obozów w Marózku, Centurii, Podlesicach i na Podzamczu, poprzez tych, których spotkanie z SKI ZHP rozpoczęło się w Pradłach i na Krępie, po uczestników ostatniego obozu w ramach Akcji „Grunwald” (1988). Przyjechali komendanci Kręgu i komendanci obo-

zów (**S. Kozak, B. Bajtlik-Malinowska, R. Żaba, K. Świdorski, Z. Halicki-Lubieniecki, K. Grzeška, K. Karczewska, J. Górniak, A. Obuchowicz**).

Powitaniom nie było końca. Jak na zjazd lekarski przystało, rozpoczęliśmy od krótkiego spotkania z przedstawicielami firm – farmaceutycznej i produkującej sprzęt medyczny, po czym z prawdziwą radością wyruszyliśmy na zajęcia terenowe. Cudowna słoneczna pogoda i jesienny krajobraz drogi na Stecówkę stały się niepowtarzalnym tłem opowiadań o terażniejszości – o rodzinach, miejscach pracy, piastowanych stanowiskach, posiadanych specjalizacjach. Każdy z nas mógł też przekazać informacje o osobach, które z różnych przyczyn nie przyjechały na spotkanie. Czym bliżej wieczora, tym częściej słyhać było słowa „a pamiętacie ...”, po których przypomniano różne epizody z harcerskiego życia, wybuchając – jak za dawnych lat – gromkim śmiechem.

Przyjeśliśmy do grona Przyjaciół Kręgu prof. **Władysława Rokickiego**, którego spotkaliśmy na Kubalonce, a który z lekkim zdziwieniem patrzył na wesołą gromadę znanych sobie i skądinąd poważnych osób.

Kulminacją wspomnień było spotkanie przy ognisku, poprzedzone Mszą św. w starym drewnianym kościółku na Kubalonce. Pod rozgwieżdżonym niebem, przy blasku płomieni siedzieliśmy długo w noc, śpiewając piosenki zuchowe, harcerskie, powstańcze, legionowe, turystyczne, te najstarsze i te, które wnieśli do tradycji Kręgu uczestnicy ostatnich obozów. Wspominaliśmy naszych opiekunów z ramienia Władz Uczelni, przewodniczących Kręgu, komendantów i oboźnych obozów naukowych i obozów dla dzieci chorych na cukrzycę, na astmę oraz z wadami postawy. Przypominaliśmy sobie działalność

dokończenie na str. 16

SPOTKANIE PO LATACH ... dokończenie ze str. 15

w rokitnickim „Czarnym Kocie”, występy „Sowizdrzała”, kluby turystyczne „Ostańce” i „Stonoga”, akcję „Zamont”, szpitaliki polowe i ukochaną przez nas Jurę Krakowsko-Częstochowską.

Nie zabrakło wspomnienia o tych, którzy odeszli na zawsze w ostatnich latach – o śp. **Januszu Misiu, Wioli Skarbak, Zygmuncie Chmielnickim, Piotrze Wilczku**. Bez Nich nie byłoby wielu barwnych wydarzeń w naszej harcerskiej historii. Dla Nich i wszystkich nieobecnych zostawiliśmy miejsce w nieodmknętym kręgu kończącym spotkanie przy ognisku. Zabrzmiały słowa pożegnalnej piosenki „bratnie sobie słowo dajem, że pomagać będziem wzajem ...”. Te same słowa śpiewaliśmy wielokrotnie w przeszłości. Każdy z nas wie, że wytrzymały próbę czasu i będą nadal aktualne.

Następnego dnia rano odbył się uroczysty apel prowadzony przez oboźnego zlotu dh. **Krzysztofa Świderskiego**, z odczytaniem rozkazu podpisanego przez dh. **Krystynę Karczewską** oraz odśpiewaniem hymnu harcerskiego. Rozkaz zobowiązuje wszystkich członków Kręgu (również nieobecnych w czasie apelu, ale czytających niniejsze sprawozdanie) do przesłania w dowolnej pisemnej formie swoich harcerskich wspomnień pod adresem dr **Doroty Tukaj**. Może uda się je

opublikować. A może ich lektura zachęci harcerzy studiujących obecnie w Śląskiej Akademii Medycznej do kontynuowania pięknych tradycji SKI ZHP?

Apel zakończył się odczytaniem wiersza, który dh. Dorota napisała z okazji tegorocznego spotkania.

*Ile to już lat minęło, gdyśmy od ogniska wstali
wiążąc w blasku gwiazd wieczornych pożegnalny krąg
i słowami szkockiej pieśni znów się spotkać obiecali
by iskierkę niezagasłą podać z rąk do rąk...*

*Dawno trawą już zarosły nasze miejsca po namiotach,
dźwięk gitary, gwar i śmiechy porozwiewał wiatr;
las powoli zapomina o rozstaniach i powrotach,
a i z naszych kalendarzy znikło parę dat.*

*W służbie ludziom ślubowanej powolutku mija życie –
jeden krząta się na dole, inny pnie się wzwyż.
Wiejski lekarz i profesor na dnie serca chowa skrycie
nasz ideał, nasz drogowskaz – swój harcerski krzyż.*

*Czas nam przydał siwych włosów, nie te nogi, nie te oczy,
już nie budzi górskich szlaków nasz sprężysty krok...
Tylko czasem po policzku jakaś kropla się potoczy,
gdy na starej fotografii zatrzymamy wzrok.*

*Zła czy dobra, nie powróci żadna chwila z tamtych przeżyć,
więc przynajmniej na ten wieczór zatrzymajmy czas;
znów podajmy sobie ręce, by ze wszystkich sił uwierzyć,
że udało nam się spotkać nie ostatni raz.*

Dorota Tukaj (Marek)

Umówiliśmy się, oczywiście, na kolejne spotkania i chociaż serce ciągnie nas na Jurę Krakowsko-Częstochowską, to i gościnną Kubalonka zaczyna wrastać w tradycję Kręgu.

A więc – do zobaczenia!
Czuwaj!

Anna Obuchowicz (hm)

KONFLIKT INTERESÓW I JEGO ZNACZENIE W NAUCE I MEDYCYNIE

W ostatnich latach – równolegle do ewolucji poglądów i zmian w polityce naukowej na arenie międzynarodowej – miały również miejsce znaczące wydarzenia w bioetyce w Polsce. Sprawy te były częściowo już omawiane w moich poprzednich artykułach [6,7,8,9]. Mam również nadzieję, że dwie międzynarodowe konferencje z udziałem czołowych ekspertów o międzynarodowej renomie, jak również pamiętna wizyta w warszawskiej AM kierownictwa redakcji „New England Journal of Medicine” przyczyni-

niły się do stworzenia atmosfery sprzyjającej kolejnym niezbędnym zmianom (których zresztą głównym motorem jest zbliżająca się integracja z Unią Europejską). Za bardzo istotną uznać należy działalność komitetów etycznych PAN, PAU i KBN, które stworzyły podstawy do przygotowywanych niezbędnych decyzji mających na celu przeciwdziałanie naruszaniu dobrych zasad w nauce. W tym samym kierunku idzie zarządzenie Ministra Zdrowia z maja 1999 r. stwarzające prawne warunki do działalności

komisji bioetycznych monitorujących m.in. badania kliniczne.

Jest oczywiste, że chroniczne trudności służby zdrowia w Polsce, jej niedofinansowanie, niskie płace etc. nie stwarzają optymalnej atmosfery do promowania i egzekwowania zasad dobrej praktyki naukowej*. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że niedofinansowanie opieki zdrowotnej nie jest bynajmniej wyłącznie polską specyfiką – mniejsze lub większe problemy przeżywa służba zdrowia na całym świecie, również w najzamożniejszych krajach świata, w tym i w USA. Można tu przypomnieć nieudaną próbę reformy amerykańskiej opieki zdrowotnej, jaką podjęła kilka lat temu Hilary Rodham Clin-

* tekst opracowany przez prezesa Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i zaakceptowany przez Zespół ds. Etyki w Nauce przy Przewodniczącym KBN jest dostępny na stronie internetowej KBN: www.kbn.gov.pl

ton; podobnie, w swoim czasie musiał się wycofać J.F. Kennedy. Strajk pielęgniarek New York Hospital w centrum Manhattanu miałem okazję oglądać już 25 lat temu, zaś „New York Times” z 25 grudnia 2000 r. przynosi opis drastycznych braków pielęgniarek i salowych w metropolii nowojorskiej związany przede wszystkim z niskimi płacami.

Przyczyna uniwersalności tego zjawiska jest oczywista: znaczącemu postępowi nauki i wzrastającym możliwościom wdrażania jej osiągnięć towarzyszy wzrost oczekiwań społeczeństwa, które w coraz większym stopniu pragnie korzystać z praktycznych implikacji tych osiągnięć w medycynie: żyć dłużej i w lepszym zdrowiu. Niestety, nigdzie nie udało się dotychczas tych oczekiwań zaspokoić w stopniu zadowalającym wszystkie grupy społeczne. Zalecana przez niektórych totalna prywatyzacja i szerokie wprowadzenie niekontrolowanych mechanizmów rynkowych do nauki, edukacji i medycyny wywiera często efekty przeciwne do założeń; sugeruje się znaczący negatywny wpływ takich niekontrolowanych mechanizmów na jakość opieki zdrowotnej, poziom badań naukowych oraz dydaktykę [2,11,12,14].

Jest oczywiste, że wiarygodne i perspektywiczne badania naukowe powinny cechować się niezależnością i stabilnością, zaś o ich wartości decyduje m.in. fakt ich finansowania z niezależnego źródła, niezainteresowanego w uzyskaniu konkretnego założonego wyniku, dającego się – zwłaszcza w nieodległej perspektywie – przełożyć na zysk. Przedstawiciel wiodącego ośrodka medycyny akademickiej (Uniwersytet w Oxford) określił to dosadnie: „Obserwowany ostatnio wzrost nacisków na uniwersytety, aby kładły się do pościeli z przemysłem farmaceutycznym nie zawsze zapewnia dobry sen obojgu” [13]. Podkreśla się również konieczność unikania kreowania atmosfery pośpiechu celem szybkiego przekazania wyników zainteresowanej firmie farmaceutycznej oraz znaczenie zwracania bacznej uwagi przez ośrodki akademickie, naukowe i redakcje czasopism na konflikt interesów [1,3,4,10,11,13].

Pierwszy znany przypadek zaistnienia takiego konfliktu opisano 200 lat temu, gdy lekarz bostoński chciał wprowadzić swoisty monopol na szczepienia

przeciw ospie wietrznej. Jakkolwiek ten – być może pierwszy test kliniczny – merytorycznie się powiódł, lekarza usunięto z uniwersytetu uznając jego komercyjne podejście do ochrony zdrowia badanych dzieci za wysoce naganne etycznie (nie pomogły nawet interwencje ówczesnego prezydenta) [11].

Konflikt interesów zachodzi, gdy pracownik nauki jest w jakiś sposób związany finansowo z firmą, której preparaty stosuje lub ocenia (niezależnie od tego, czy prowadzone przez niego badania są finansowane przez tę firmę, czy też z funduszy publicznych). Podnosi się zarzut, że istnienie takich relacji obniża jakość badań naukowych i naraża prawa pacjentów. Amerykańskie Ministerstwo Zdrowia w odpowiedzi na coraz szerszą krytykę wprowadziło możliwość sankcji i kar celem ochrony tych praw, jak i zabezpieczenia integralności badań. W ślad za tym szereg ośrodków akademickich i naukowych USA wprowadziło istotne ograniczenia w możliwościach zawiązywania relacji komercyjnych pracowników nauki z firmami, których preparaty badają (i to niezależnie od źródeł finansowania tych badań) [3,10,11,13].

Przedstawiciele Harvard Medical School uważają, że społeczeństwo ma prawo stawiać określone wymagania instytucjom finansującym i administrującym nauką, jak również i samym placówkom, a mianowicie:

- 1) badania naukowe finansowane ze środków publicznych powinny mieć na celu poszukiwanie prawdy i pozostawać całkowicie wolne od wpływów pozamerytorycznych;
- 2) wyniki tych badań powinny być przenoszone do praktyki na drodze badań klinicznych, prowadzonych w zgodzie z wymogami co do ich bezpieczeństwa, bezstronności i wpływu czynników komercyjnych.

W ostatnich latach granica odgradzająca w przeszłości świat akademicki z jego ideami autonomii i niezależności (w szczególności również i od świata komercji nastawionej na produkcję, marketing i zysk) coraz bardziej się zaciera. W ostatnim ćwierćwieczu szereg instytucji akademickich i naukowych zawarło porozumienia z przemysłem farmaceutycznym. Jakkolwiek uważa się je za obustronnie korzystne, instytucje te wprowadziły rozmaite przepisy i regu-

lacje celem zachowania swej niezależności, przestrzegania zasady konfliktu interesów (*conflict of interest*) oraz konfliktu zaangażowania (*conflict of commitment*). Tak np. Harvard wymaga pełnego ujawnienia konfliktu interesów i nieangażowania się w działalność na rzecz firmy sponsorującej (nie negując bowiem oczywistych korzyści z takiej współpracy nie sposób nie dostrzec niebezpieczeństw wynikłych właśnie z konfliktu interesów lub (i) zaangażowania. Dramatycznym tego przykładem może być niedawny wypadek zgonu pacjenta poddawanego terapii genowej w przebiegu testu klinicznego prowadzonego przez osobę mającą znaczące udziały finansowe w firmie, która otrzymała i udostępniła do terapii preparat genowy. Ten skrajny przypadek (szeroko ostatnio omawiany w światowym piśmiennictwie) miał nie tylko tragiczny finał dla chorego, ale także poważne konsekwencje dla badacza i skądinąd renomowanego ośrodka akademickiego (brak przezorności jego kierownictwa doprowadził do zawieszenia finansowania badań naukowych na kilka lat).

Mniej drastyczne konsekwencje zacierania granicy świat nauki/przemysł to opóźnianie postępu badań i rozpowszechniania ich wyników uwarunkowane zależnościami patentowo-rynkowymi.

W Harvard Medical School uważa się, że w przypadku badań podstawowych związki pomiędzy badaczami a przemysłem są dopuszczalne przy ujawnieniu konfliktu interesów i jego instytucjonalnym ograniczeniu i zabezpieczeniu akademickiej swobody badań. W przeciwieństwie do tego w przypadku badań klinicznych ewentualne korzyści finansowe osób prowadzących badania powinny być ograniczone do minimum (dotyczy to nie tylko klinicznych badań leków, czynników biologicznych i aparatury medycznej, lecz również badań z użyciem próbek biologicznych i badań genetycznych). Uważa się również, że pożądanym rozwiązaniem jest powołanie w każdej instytucji naukowej odpowiedniego zespołu, który zajmowałby się tymi problemami analizując wymagane zgłoszenia konfliktu interesów i podejmując odpowiednie decyzje. W chwili obecnej pracownicy naukowi Harvard University nie mogą

przekraczać pułapu \$ 10 tys. rocznego wynagrodzenia oraz dysponować udziałami ponad \$ 20 tys. w danej firmie.

Badania nad przestrzeganiem zasad konfliktu interesów w USA wykazały, że różne ośrodki naukowe i akademickie mają odmienne wymogi – oczywiście najbardziej renomowane stosują największe ograniczenia. Przy ubieganiu się o środki publiczne z Public Health Service wszystkie ośrodki zobowiązane są przestrzegać przepisów wydanych w r. 1995 i nakładających obowiązek ujawniania związków finansowych przekraczających roczne dochody \$ 10 tys. i udział w firmie ponad 5% [1,10,13].

W tym trudnym mariażu interesów firm i celów akademickich zdarzają się oczywiście coraz częściej konflikty mające swój finał nawet i w procesach sądowych. Zdarzało się bowiem, że publikowano wyniki badań niekorzystnych dla firmy w sensie promocji danego preparatu, ponieważ ujawnienie tych wyników było pożądane z uwagi na postęp nauki i interes publiczny (z czym nie zawsze zgadzał się producent).

W tej sytuacji utrwała się pogląd, że tendencje do komercjalizacji w nauce i dydaktyce wymagają pilnych uregulowań administracyjno-prawnych, tym bardziej, że nakłady na badania kliniczne inwestowane przez firmy stale wzrastają i np. w USA są zbliżone bądź nawet wyższe od budżetu Narodowego Instytutu Zdrowia (dla porównania są one blisko 50 razy wyższe od budżetu naszego KBN przewidzianego na wszystkie zadania nauki polskiej). Liczbę testów klinicznych realizowanych w USA ocenia się na ponad 60 tys. rocznie, co oznacza ponad 2-krotny wzrost w okresie ostatnich 6 lat. Jest zatem oczywiste, że problem będzie narastał i nie rozwiąże się sam.

Jak wspomniano, w ostatnich latach szereg wybitnych przedstawicieli renomowanych uniwersytetów i środowisk naukowych wyraża obawy o niepożądany wpływ prywatyzacji, komercjalizacji i urynkowania ośrodków akademickich na poziom nauki, dydaktyki i standardów klinicznych. Najbardziej stanowcze zastrzeżenia i swoiste veto opublikował ostatnio czołowy światowy tygodnik „Science” (1.12.2000), zwracając również uwagę na niepożądany wpływ tych

uwarunkowań także i na dydaktykę uniwersytecką. Podkreśla się, że w tej wypaczonej rzeczywistości akademickiej firmy farmaceutyczne, a nawet sami studenci mogą stanowić swoistą klientelę, zaś nauczyciele akademicy de facto dostarczycieli usług za określoną opłatą [2]. W realiach gospodarki rynkowej, gdzie obowiązuje zasada „klient ma zawsze rację” należy bacznie uważać, aby istotnemu wypaczeniu nie uległa zasada autonomii uczelni wyższej i jej statutowe cele dydaktyczno-naukowe, a w przypadku uczelni medycznej również i lecznicze. Wspomniany wyżej przypadek zgonu w przebiegu niedostatecznie kontrolowanej terapii genowej oraz próby ukrywania wyników niekorzystnych dla firmy (łącznie do szeroko ostatnio komentowanego przypadku zwolnienia z pracy badacza kanadyjskiego za ujawnienie szkodliwego działania preparatu i przyjętego ponownie na uniwersytet w atmosferze skandalu, po licznych protestach) ujawniają powagę sytuacji.

Jak podkreślono w „Science”, w obecnych czasach zagrażających erozją podstawowych wartości akademickich szczególna odpowiedzialność spoczywa na osobach pełniących funkcje kierownicze w uczelniach i placówkach naukowych. Przede wszystkim od ich indywidualności, siły woli i determinacji zależy obrona tych wartości, tym niemniej niezbędne są również regulacje na szczeblu rządowym i szerokie informacje społeczeństwa. Dobro publiczne bowiem nie powinno podlegać prawom patentowym, zaś badania naukowe powinny być przede wszystkim finansowane ze źródeł publicznych i społeczeństwo (nie zaś korporacje przemysłowe) powinno być ich dysponentem.

Jakkolwiek z założeniami powyższymi można polemizować i dyskutować, to jednak pewne fakty są zastanawiające, zwłaszcza gdy porówna się służbę zdrowia Kanady i USA. Jak wiadomo, amerykańska służba zdrowia jest praktycznie sprywatyzowana i pozostaje w znacznym stopniu w zarządzie spółek ubezpieczeniowych. Koszt tej opieki zdrowotnej sięga 15% produktu narodowego, podczas gdy ok. 1/3 społeczeństwa nie dysponuje żadnym ubezpieczeniem zdrowotnym. Z kolei Kanada (podobnie jak większość krajów wysokorozwiniętych) przeznacz

na ten cel mniej niż 9% produktu narodowego. Jakkolwiek porównywanie jakości opieki zdrowotnej w obu krajach wyłącznie na podstawie danych statystycznych nie musi być wiarygodne, to jednak fakt, że średnie przeżycie chorego na nowotwór złośliwy w Kanadzie jest o 14 miesięcy wyższe niż w USA, daje dużo do myślenia.

Totalna komercjalizacja służby zdrowia niekoniecznie musi wychodzić na zdrowie samym chorym, co przyznają również ostatnie dane amerykańskie dotyczące przeżycia chorych dializowanych, oczekujących na przeszczep nerki: analiza danych zawartych w oficjalnym rejestrze chorych wskazuje na fakt, że przeżywalność chorych i szansa otrzymania przeszczepu jest w granicach 6–26% wyższa w ośrodkach nie nastawionych na osiąganie zysku [5].

Wracając do wspomnianego artykułu z „Science” trzeba podkreślić, że jest on najpoważniejszym protestem przeciw prywatyzacji życia akademickiego, naukowego i medycznego: jego wydźwięk sprowadza się do przekonania o wyższości publicznej edukacji, nauki i służby zdrowia nad sektorami sprywatyzowanymi – oczywiście pod warunkiem właściwego finansowania instytucji odpowiedzialnych za właściwą organizację pracy. Termin *właściwy* – jak sądzę – oznacza nie tylko wysokość samych nakładów (tak rażąco u nas niskich), ale i odpowiedzialną organizację i przeciwdziałanie marnotrawstwu i nadużyciom. W tej sferze wiele jest u nas do zrobienia.

Uchwalone ostatnio zmiany w Deklaracji Helsińskiej (a zwłaszcza wprowadzone wymogi ujawniania konfliktu interesów i zaostrzenie wymogów stawianych testom klinicznym) oznaczają, że sugerowane i wprowadzane normatywy i regulacje mają charakter uniwersalny. W istocie podobne standardy opracowała ostatnio Rada Europy. Wydaje się zatem, że wprowadzenie ich do naszej rzeczywistości naukowej to sprawa najbliższej przyszłości.

Piśmiennictwo

- [1] Agnew B. Studies trace patchwork of conflict policies. Science 2000, 290, 1973. [2] Brown JR. Privatizing the university – the new tragedy of commons. Science 2000, 290, 1701. [3] Drazen JM, Koski G. To protect those who

serve. *New England J Med* 2000, 343, 1643. [4] Editorial: Collaborative conflicts. *Nature Immunology* 2000, 1, 449. [5] *Garg PP* i wsp. Effect of the ownership of dialysis facilities on patients' survival and referral for transplantation. *New England J Med* 1999, 341, 1653. [6] *Górski A*. Scientific integrity: review of the symposium held in Warsaw, Poland, 23 November 1995. *Science & Engineering Ethics* 1996, 2, 441. [7] *Rhoades L, Górski A*. Scientific misconduct: an international perspective. *Science & Engineering Ethics* 2000, 6, 5. [8] *Górski*

A. Czy medycyna akademicka jest na sprzedaż? *Forum Akademickie* 2000, 7-8, 48. Także: *Biuletyn Informacyjny ŚAM* 2000, 3, 24. [9] *Górski A, Zaleski Z*. Recen developments in bioethics in Polish science and medicine. W: *Ethics Committees in Central and Eastern Europe*. Red.: J. Glasa, Council of Europe, 2001, w druku. [10] *Lo B, Wolf LE, Berkeley A*. Conflict of interest policies for investigators in clinical trials. *New England J Med* 2000, 343, 1616.

[11] *Martin JB, Kaspar DL*. In whose best interest? *New England J Med* 2000,

343, 1646. [12] *Swales JD*. Science and health care: an uneasy partnership. *Lancet* 2000, 355, 1637. [13] *Van McCrary S* i wsp. A national survey of policies on disclosure of conflict of interest in biomedical research. *New England J Med* 2000, 343, 1621. [14] *Weatherhall D*. Academia and industry: increasingly uneasy bedfellows. *Lancet* 2000, 355, 1574.

Prof. dr hab. Andrzej Górski
Dyrektor Inst. Immunol. Dośw. PAN
Rektor AM w Warszawie w l. 1996-1999

PAMIĘCI PROFESORA STANISŁAWA KOHMANNNA

Senat Śląskiej Akademii Medycznej i Rada Wydziału Lekarskiego w Zabrze podjęły uchwałę o nadaniu sali wykładowej w Rokitnicy imienia Profesora Stanisława Kohmanna – założyciela Katedry Anatomii w Rokitnicy, jej pierwszego kierownika i jednego ze współzałożycieli Śląskiej Akademii Medycznej.

Uroczystość odbyła się w sobotę 25 listopada 2000 o godz. 10⁰⁰. W wypełnionej przez licznych gości i uczniów Profesora sali wykładowej ks. biskup **Gerard Kusz** dokonał poświęcenia tablicy pamiątkowej, którą następnie odsłonił pełniący honorowy patronat nad uroczystością JM Rektor ŚAM, prof. zw. dr hab. **Tadeusz Wilczok**, przedstawiając także okolicznościowy adres. Stwierdził w nim m.in.: „*Chyba trudno byłoby lepiej upamiętnić związek twórcy z dziełem, a i moment ku temu jest szczególny – niedawne 100-lecie urodzin Profesora i jeszcze świeży w pamięci jubileusz Śląskiej Akademii Medycznej oraz pierwszych powołanych w niej katedr – wśród nich zaś Katedry Anatomii Prawidłowej i Topograficznej, którą w 1948 roku Profesor Kohmann zorganizował od podstaw i nad rozwojem której z wielkim oddaniem czuwał aż do swego przejścia na emeryturę.*

Wychowankowie Profesora najlepiej mogą zaświadczyć, jak niezwykłym był człowiekiem, utalentowanym wychowawcą i wykładowcą, który swym zafascynowaniem obraną dziedziną medycyny potrafił „zarazić” zarówno współpracowników, jak i studentów.

Koleje losu Profesora Stanisława Kohmanna pozwalają dostrzec jego

JM Rektor na uroczystości w Rokitnicy

wielką wytrwałość w dążeniu do celu, wbrew licznym przeszkodom natury historycznej, jak i osobistej.”

W dalszej części głos zabierali: dziekan Wydziału Lekarskiego ŚAM w Zabrzu – prof. dr hab. **Lech Poloński**, przedstawiciel ZG Polskiego Towarzystwa Anatomicznego – prof. **Kazimierz Jędrzejewski** z Łodzi, przedstawiciele pierwszych współpracowników Profesora (prof. prof. **Tadeusz Petelenz**, **Marek Pawlikowski**) i Jego uczniów (dr dr **Zygfryd Wawrzynek**, **Michał Gliński**, **Barbara Sybirska**). O życiu i dokonaniach Profesora przypomniał w obszernym referacie dr **Krzysztof Brożek**.

W Katedrze Anatomii urządzono niewielką wystawę dorobku Profesora

Kohmanna, tam też po części oficjalnej odbyło się spotkanie wszystkich pokoleń anatomów – uczniów Profesora.

Liczne grono uczestników uroczystości i żywa pamięć o Profesorze Stanisławie Kohmannie dowodzą, że wywarł on wielki wpływ na ludzi, z którymi się zetknął – nie tylko jako anatom, ale również jako wychowawca.

W imieniu własnym i wszystkich pracowników Katedry i Zakładu Anatomii Opisowej i Topograficznej pragnę wyrazić najserdeczniejsze podziękowanie Jego Magnificencji Rektorowi i Władzom Uczelni za tę podniosłą, a nam przynoszącą zaszczyt, uroczystość.

Dr hab. n. med. prof. nadzw. ŚAM
Konstanty Ślusarczyk

LEKARZ, GRAFIK I POETA

Wernisażem grafik i rysunków zatytułowanym *Moje niepokoje*, zorganizowanym w bytomskiej Kawiarni Literackiej „Suplement” (11 stycznia 2001), **Ryszard Żaba** zaprezentował część swojego artystycznego dorobku, przede wszystkim pochodzącymi z ostatnich lat. Autor może pochwalić się ponad 20 indywidualnymi wystawami w kraju i za granicą, m.in. w Moskwie, Pradze, Montrealu, Coventry, Willebroek i Vredeshuis-Aalst (Belgia), Burg Schlaining (Austria), Sztokholmie i – ostatnio we wrześniu 2000 – w Oksfordzie.

Drzewo. Oksford 2000

Dr **Ryszard Żaba** jest absolwentem Śląskiej Akademii Medycznej i z nią związał się zawodowo od 1974 roku – wybrawszy specjalizację pediatryczną, dotąd pozostaje wierny Klinice Pediatrii ŚAM w Bytomiu (obecnie Katedra i Oddział Kliniczny Pediatrii). Jest adiunktem. Przed laty był inicjatorem i organizatorem obozów rehabilitacyjnych dla dzieci z wadami postawy. Należał do grona „Kręgowców” – Studenckiego Kręgu Instruktorskiego ZHP działającego w ŚAM, o którym niezwykle ciepło pisze także w naszym *Biuletynie Informacyjnym* hm **Anna Obuchowicz** (dr hab. n. med., kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Pediatrii ŚAM w Bytomiu).

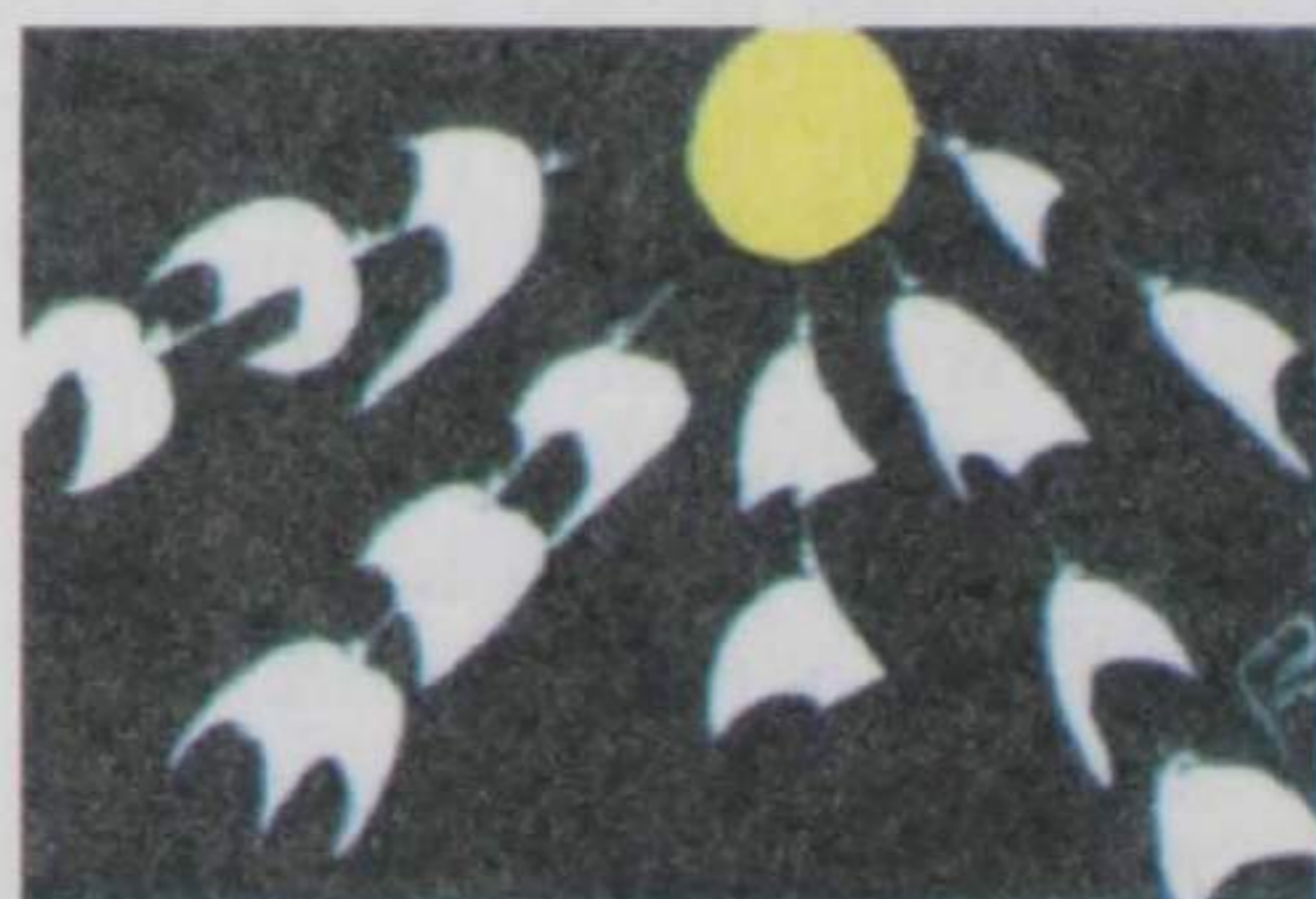
W 1985 roku otrzymał nagrodę wojewódzką za całokształt pracy naukowej i działalności społecznej. Jest członkiem Zarządu Głównego Sekcji Medycyny Somatycznej PTL oraz Europejskiego Towarzystwa Pediatrii Społecznej (ESSOP), a także kandydatem New York Academy of Science.

Przygoda dr. **Żaby** ze sztuką plastyczną rozpoczęła się od udziału w ogólnopolskim konkursie satyrycznym „Uśmiech Barbórki” w 1979 roku i zdobycia wówczas III nagrody, choć – jak

sam mówi – rysowanie towarzyszyło mu od najmłodszych lat. W tym samym roku podjął także studia na katowickim Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Był uczniem profesorów **Tomasza Jury** i **Romana Kalarusa**. Długi czas jego twórczość zdominowana była nastrojem zagrożenia wojną nuklearną i wizją jej katastrofalnych skutków (motyw „Little boy”), warto tu też wspomnieć o jego zaangażowaniu w działalność Międzynarodowego Ruchu Lekarzy dla Zapobieżenia Wojnie Nuklearnej (członek Zarządu Głównego Sekcji Polskiej).

Obecną tematykę swoich prac dr **Żaba** ujmuje określeniem „moje niepokoje”, odnosząc je do zagrożeń niesionych przez współczesną rzeczywistość i odciskających swoje piętno zwłaszcza na najmłodszym pokoleniu – dzieciach oraz młodzieży. Ilustruje to m.in. zaprezentowany we wrześniu minionego roku w Oksfordzie, na Międzynarodowej Konferencji Europejskiego Towarzystwa Pediatrii Społecznej, plakat „Drzewo”, przywołujący biblijny motyw kuszenia w raju. Teraz – jak komentuje autor – nie jest to już jeden wąż, jedno jabłko, jedno kuszenie..., lecz wiele pokus – wiele węży i każdy podsuwa inne jabłko. Wiele też można by wyliczać niebezpieczeństw czyhających na młode umysły: począwszy od alkoholu i narkotyków, po oglupiające filmy, zafascynowanie komputerem i dużo innych uzależnień, relatywizujących czy wręcz niweczących uniwersalną hierarchię wartości. Potrzeba nam rozeznania i wrażliwości.

Na pytanie – jak godzi absorbującą pracę lekarza z aktywnością artystyczną? – dr **Żaba** odpowiada, że doba jest wystarczająco długa dla obu tych pasji i obie stanowią treść jego życia. A jakie wartości w życiu najbardziej ceni? „Najważniejsza jest miłość i gotowość

niesienia pomocy – bycie człowiekiem kochającym i dobrym.”

Styczniowy wernisaż w „Suplementie” zgromadził środowiska medyków i plastyków – przyjaciół i sympatyków dr. **Ryszarda Żaby**. Trzeba tu jeszcze dodać, że gospodarz spotkania zaprezentował nie tylko swoje grafiki, dał się poznać także jako... poeta. Na zakończenie jeden z jego utworów:

Droga

Droga to przestrzeń ludźmi wypełniona

Droga to przestrzeń myślą ulepiona

Droga to myśl rozpędzona

Droga to tęsknota za doskonałością

Za ludzkim uczuciem, za miłością

Oprac. Teresa Białek

NOWOŚCI WYDAWNICZE ŚAM

1. Annales Academiae Medicae Silesiensis, nr 44–45, Katowice: ŚAM 2000.
2. Diagnostyka i postępowanie w raku przełyku. Red. M. Pardela, Katowice: ŚAM 2001.
3. English texts for students of medical analysis. Red. A. Kierczak, Katowice: ŚAM 2001.
4. Kosińska M., Trzeciak M., Niebrój L.: Samokształcenie kierowane, wyd. II poprawione i uzupełnione, Katowice: ŚAM 2001.
5. Madej-Więckowska E.: Repetitio est mater studiorum, Katowice: ŚAM 2001.
6. Słownik medycyny i farmacji Górnego Śląska. Tom 4 Biograficzny (A–Z). Red. J. M. Dyrda, Katowice: ŚAM BG 2000.
7. Wiadomości Lekarskie 2001, tom 54, nr 1–2.

...I NIE TYLKO

Nakładem warszawskiej Oficyny Wydawniczej ART-Studio '91 został opublikowany album zatytułowany *Stanisław Gibiński (1882–1971) – Malarz polskiej wsi*.

Album zawiera 77 barwnych reprodukcji wybranych spośród 120 obrazów

ciąg dalszy na str.28

BIBLIOTEKA WIRTUALNA W ŚLĄSKIEJ AKADEMII MEDYCZNEJ

Od dwóch lat Biblioteka Główna ŚAM tworzy samodzielnie własną stronę domową, zmierzając do stworzenia współczesnej biblioteki wirtualnej. Naszym celem jest konstruowanie strony, która porządkując informacje ułatwi wszystkim mającym dostęp do Internetu, poruszanie się zarówno w zasobach biblioteki, jak i w medycznych zasobach internetowych.

Witryna internetowa biblioteki ŚAM podzielona jest na dwie zróżnicowane tematycznie części. W *pierwszej*, centralnej, umieszczony został zintegrowany system biblioteczny Aleph oraz bazy i serwisy medyczne. *Druga* część poświęcona została bieżącym informacjom.

Od października minionego roku zaczął funkcjonować **Aleph**, system biblioteczny umożliwiający nowoczesną, pełną obsługę czytelnika w samej bibliotece, a równocześnie pozwalający na penetrowanie katalogów z każdego komputera z dostępem do Internetu. Od stycznia b.r. tradycyjne katalogi kartkowe zostały zamknięte i zaprzestano ich uzupełniania, wszystkie nowe nabytki będą rejestrowane tylko w systemie.

Katalogi Alepha zawierają opisy wydawnictw zwartych i ciągłych, czyli książek i czasopism, wraz z informacją o lokalizacji danej pozycji, jej sygnaturą itd. W najbliższym czasie zostaną uruchomione kolejne moduły systemu, które pozwolą na zamawianie książek bezpośrednio z systemu. Każdy czytelnik już dziś otrzymuje magnetyczną kartę biblioteczną, a proces wypożyczania odbywa się na określonych systemem warunkach.

Część źródłowa naszej witryny to przede wszystkim bazy danych. Wszystkie są **widoczne** dla użytkowników Internetu, jednak nie wszystkie są dla każdego dostępne.

Aby jak największa liczba naszych pracowników i studentów mogła korzystać z zakupionych przez bibliotekę baz, są one tam, gdzie to możliwe, udostępniane sieciowo.

Od lat prenumerujemy największą medyczną bazę **Medline** – od wersji drukowanej do sieciowej. Została ona zain-

stalowana na jednym z serwerów Akademii, jej obsługę techniczną zapewnia zespół informatyków (uzupełnianie kolejnych miesięcy, zakładanie kont dostępu dla określonego użytkownika, itd.). Z bazy można korzystać zarówno pracując w sieci ŚAM, jak i z komputerów domowych – po wpisaniu użytkownika oraz własnego hasła. W końcu marca br. zostanie zainstalowana nowa wersja **Medline'a** dla nieograniczonej liczby użytkowników. Nowa wersja będzie miała więcej możliwości wyszukiwawczych, a dane będą uzupełniane cotygodniowo, co zdecydowanie powinno poprawić aktualność informacji.

Oprócz **Medline** Biblioteka prenumeruje także: **EMBASE**, **Chemical Abstracts**, **Cochrane Library**, **Biomedyczne Bazy Pełnotekstowe**, nazywane dla ułatwienia **Zatoką** (od fragmentu adresu internetowego). Wszystkie wymienione bibliografie są tzw. bazami zdalnymi, tzn. posadowionymi na obcych serwerach i dostępnymi nie tylko w bibliotekach, ale również na wszystkich komputerach pracujących w sieci ŚAM. Podstawą dostępności jest zgłoszenie firmie, w której dokonujemy zakupu bazy, adresów wszystkich naszych komputerów pracujących w sieci. Każde logowanie do bazy jest weryfikowane na serwerze, na którym zainstalowana jest baza. Na stronie internetowej biblioteki bazy są widoczne dla każdego, jednak korzystanie z nich jest ograniczone tylko do komputerów naszej sieci, niekiedy dodatkowo weryfikowane żądaniem podania hasła. Kolejnym ograniczeniem jest też liczba jednoczesnych użytkowników.

Baza **Chemical Abstracts** zainstalowana jest na serwerze Politechniki Wrocławskiej i po przeróbkach oprogramowania wprowadzonych przez Politechnikę działa bez zarzutu. Czas przesyłania danych, co najistotniejsze, jest szybki. Baza jest w prenumeracie od roku 2000 i taki ma zasięg czasowy. Jest to baza bardzo kosztowna, jej zakupienie było możliwe dzięki przystąpieniu naszej biblioteki do tzw. Konsorcjum Bibliotek. Koszty zakupu w ramach Konsorcjum rozkładają się na liczbę jego

członków. Cena jest więc pochodną liczby użytkowników, a liczba jednoczesnych dostępów zależy od możliwości finansowych. Trzeba podkreślić, że – jak wynika z dotychczasowych doświadczeń – przeszkody spowodowane równoczesną pracą większej liczby osób zdarzają się rzadko.

Na podobnych zasadach udziału w Konsorcjum prenumerujemy **Embase** (wyd. Elsevier), drugą co do wielkości i ważności bazę medyczną, będącą odpowiednikiem serii wydawnictw bibliograficznych *Excerpta Medica*. Baza ta jest zainstalowana na serwerze firmy Stratus w Poznaniu, przedstawiciela Silver Platter, który dostarcza nam największą bazę medyczną Medline. Połączenia z Poznaniem są jednak bardzo czasochłonne i fakt ten, mimo że Embase doskonale uzupełnia Medline'a i mogłaby być wykorzystywana dużo efektywniej, niejednokrotnie zniechęca do korzystania z niej.

Pełnotekstowe bazy medyczne tzw. **Zatoka**, cieszące się dużym zainteresowaniem i bardzo chętnie wykorzystywane, zaprenumerowane zostały w ICM w Warszawie. Są to trzy kolekcje medyczne złożone z ponad pięćdziesięciu czasopism pełnotekstowych, z doskonale wykonaną grafiką i wieloma możliwościami ułatwiającymi pracę, np. z pocztą elektroniczną pozwalającą na przesyłanie tekstu bezpośrednio ze strony czytanego artykułu.

Najnowsza, udostępniana przez nas baza, cytowana przez Medline, tak jak czasopismo – gdyż przybrała formę opisu czasopisma – to tzw. **Cochrane Library**, czyli biblioteka prac przeglądowych. Bazę tę zaprenumerowaliśmy w Wielkiej Brytanii. Bezpośrednio z brytyjskiego serwera jest ona przesyłana do użytkowników naszej sieci. Cochrane Library działa na takiej samej zasadzie jak bazy opisane wcześniej – weryfikacja użytkownika dokonuje się na serwerze wydawcy, poprzez adres łączącego się z nią komputera.

Obie największe nasze bazy, czyli Medline i Embase, do których mamy dostęp od strony serwerów, zostały przez

nas wyposażone w dodatkową informację, tzw. **Holding Library**, czyli pole z informacją o lokalizacji czasopisma w sieci bibliotek ŚAM.

Nasza witryna prezentuje również obszerny katalog czasopism elektronicznych, których wybór i układ dokonany został przez Bibliotekę na podstawie zasobów internetowych z zakresu medycyny i nauk pokrewnych. Prezentowany zbiór zawiera czasopisma, które albo istnieją tylko w formie elektronicznej, albo są odpowiednikami wersji drukowanej.

Wydawcy czasopism stwarzają różne możliwości korzystania z pełnych tekstów – od czasopism otwartych dla każdego do tytułów, których wersje *on-line* trzeba wykupić.

Większość dobrych medycznych czasopism mających tradycję i wielu prenumeratorów proponuje swoim subskrybentom możliwość korzystania z wersji *on-line*. Nie jest to, niestety, regułą, staramy się jednak wykorzystać każdą ofertę. Na początku każdego roku dokonujemy drogą internetową wpisu subskrypcyjnego do wersji *on-line*. Wypełniamy odpowiedni formularz, podając numer subskrypcji wersji drukowanej w celu zidentyfikowania zamawiającego (w tym przypadku ŚAM) oraz numery IP komputerów pracujących w sieci. Bywa jednak, że wydawcy odbierają ten przywilej prenumeratorom, żądając za wersję *on-line* dodatkowej opłaty (ok. 30% ceny wersji drukowanej). Tak więc każdy rok

mogą spowodować brak zarówno bieżącego dostępu, jak i egzemplarzy archiwalnych.

Trzeba zauważyć, że większość tytułów udostępnianych *on-line* posiadamy w formie drukowanej, jednak korzystanie z wersji elektronicznej pozwala uniknąć ograniczeń związanych z lokalizacją w określonej bibliotece (do czasopisma można w każdej chwili mieć dostęp, niezależnie od miejsca w którym zostało zlokalizowane).

Aktualnie, na rok 2001 mamy dostęp do 100 tytułów, nie można jednak zapewnić utrzymania tego stanu w roku przyszłym, gdyż trudno przewidzieć ekonomiczne poczynania wydawców.

Już obecnie większość czasopism jest dostępnych tylko dla jednego użytkownika w całej sieci w jednym czasie.

Reguły obowiązujące w Internecie są coraz precyzyjniej formułowane.

Na naszej stronie internetowej udostępniamy również bazy do testowania. W tej chwili jest to **Micromedex** – baza poświęcona lekom. Firma pozwala na prowadzenie testów, aby zachęcić do kupna, my natomiast oczekujemy opinii użytkowników sieci, od których zależą modyfikacje naszej prenumeraty i zakupów.

Nie wszystkie posiadane przez Bibliotekę bazy możemy udostępniać w sieci ŚAM czy w Internecie. Zamieszczamy natomiast informacje o *wszyst-*

owników, bazę doktoratów, listę prenumerowanych czasopism i inne.

Stronę internetową Biblioteki wypełniają również dostępne dla każdego pracującego w Internecie informacje opracowywane lub gromadzone przez Bibliotekę. Na ogół odpowiadają one bieżącemu zapotrzebowaniu społeczności akademickiej.

I tak znajdziemy w naszej witrynie nową listę z punktacją KBN, Impact Factor za rok 1998 i najnowszy za 1999. Te ostatnie przygotowane są przez nas na podstawie Journal Citation Reports, który posiadamy na CD-romie. Aby udostępnić dane jak najszerszej grupie odbiorców (korzystają z naszej listy zainteresowani z kraju i zagranicy), dokonaliśmy wyboru szeroko pojętych czasopism biomedycznych. Jeśli czasopisma brak na liście (ogółem lista zawiera w tym roku 1745 tytułów), można skontaktować się z Biblioteką w celu sprawdzenia na oryginalnym CD, czy tytuł ten został oceniony. Publikujemy w tym miejscu również pełną listę polskich czasopism z Impact Factorem oraz kilka artykułów dotyczących obliczania i stosowania współczynnika.

Trzeba na koniec podkreślić, że realizowanie przez Bibliotekę przedstawionej tu działalności wymaga przede wszystkim sprawnie działającej sieci uczelnianej oraz oparcia w zarządzającym siecią i w ekipie informatyków. Zakłócenia w funkcjonowaniu sieci utrudniają bowiem lub wręcz uniemożliwiają korzystanie z

Bazy dostępne dla pracujących przy komputerach sieci ŚAM	Bazy dostępne tylko dla pracowników ŚAM po założeniu konta użytkownika	Bazy i katalogi dostępne dla każdego w Internecie
EMBASE		ALEPH – katalog
Chemical Abstracts	MEDLINE	Bibliografia pracowników ŚAM
Cochrane Library		Prace doktorskie
Pełnotekstowe Bazy Biomedyczne		Materiały zjazdowe
Czasopisma elektroniczne oznaczone w katalogu kolorem żółtym		Czasopisma prenumerowane
Bazy do testowania		
Wszystkie inne informacje są dostępne w całości dla każdego		

może przynieść zmiany, a prawdopodobieństwo dodatkowych opłat jest duże. Można zamawiać tylko wersję elektroniczną, jest to jednak zbyt ryzykowne, gdyż ewentualne trudności płatnicze

posiadanych bazach i możliwościach korzystania, np. o **Current Contents** czy **Bazie Polskiej**. Udostępniamy również *dla wszystkich*, bez ograniczeń, bazy własne biblioteki: bibliografię pra-

zasobów biblioteki, mimo że przybywa stanowisk komputerowych, a tym samym osób chętnych do korzystania z Internetu.

*mgr Anna Majewska-Piątkowska
Czytelnia Komputerowa BG ŚAM*

PRO MEMORIA

Wiele od niego otrzymaliśmy . . .

Pożegnanie Profesora Jerzego Zielińskiego

Pragnę pożegnać Zmarłego w imieniu Rady Wydziału, której przez kilkadziesiąt lat był członkiem, a także w imieniu całej społeczności akademickiej Wydziału Lekarskiego Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach.

Trudno jest przemawiać nad trumną ś.p. Profesora Jerzego Zielińskiego. Nie tylko z powodu żalu, którego doświadczamy, ale i dlatego, że kiedy odchodzi człowiek tej miary, niełatwo znaleźć słowa, które choć w części mogłyby Go scharakteryzować, a jednocześnie oddać nasze uczucia.

Był nie tylko wybitnym nauczycielem akademickim, lekarzem i naukowcem, ale także głosem sumienia Wydziału, Uczelni, całego środowiska lekarskiego i akademickiego. Spośród licznych dowodów wdzięczności dla Profesora i uznania Jego zasług wymienię tylko dwa wyróżnienia: doktorat honorowy Śląskiej Akademii Medycznej i arcybiskupią nagrodę Lux ex Silesia. Profesor Zieliński był światłem nie tylko ze Śląska, ale i dla Śląska. Należał do elitarnego grona osób, które swoim życiem, pracą i niezłomnością połączyły II z III Rzeczpospolitą, Śląsk z Kresami, przyzwoitość i rzetelność ze skuteczno-

ścią, stanowczość z łagodnością, powagę z humorem, dumę z pokorą, naukę z wiarą. Wszyscy wiele od Niego otrzymaliśmy – chorzy, uczniowie, współpracownicy, mieszkańcy tego regionu. Miał wielkie i czułe serce, wrażliwe sumienie i zawsze otwarty umysł.

Był wrażliwy na potrzeby drugiego człowieka, na jego chorobę i cierpienie, ale także nieobojętny wobec niesprawiedliwości, nieładu i nierzetelności. Jednocześnie cechowała Go otwartość na sprawy piękne i wzniosłe. Miał w sobie tę siłę, o której pisał poeta, że zwykłych „zjadaczy chleba” zdolna jest „w aniołów przerobić”.

Nam, stojącym u trumny ś.p. Profesora Zielińskiego, świadectwo Jego życia pozwala nie tracić wiary w człowieka. I chociaż wszyscy jesteśmy pogrążeni w żalu, Jego odejście jest największym bólem dla Jego Najbliższej Rodziny, przede wszystkim dla Żony i Córek. Proszę o przyjęcie najserdeczniejszych wyrazów współczucia i zapewnienia o naszej wdzięcznej i stałej pamięci.

Trudno w takiej chwili dobierać słowa. Dlatego proszę pozwolić mi zakończyć swoją refleksję fragmentami tekstów dwóch autorów – Juliana Tuwima oraz Apostoła Narodów. Pierwszy z nich można, w moim przekonaniu, uznać za pisaną życiem modlitwę Zmarłego, a także jego przesłanie, drugi

zaś za podsumowanie życia, do jakiego ma On pełne prawo.

*„Daj nam uprzątnąć dom ojczysty
Tak z naszych zgliszcz i ruin świętych,
Jak z grzechów naszych win przeklętych: [...]*

*Daj rządy mądrych, dobrych ludzi,
Mocnych w mądrości i dobroci. [...]*

*Poucz nas, że pod słońcem Twoim
„Nie masz Greczyna ani Żyda”. [...]*

*Piorunem ruń, gdy w imię sławy
Pyszalek chwyci broń do ręki,
Nie dopuść, żeby miecz nieprawdy
Miał za rękojeść krzyż Twej męki. [...]*

*Lecz nade wszystko – słowom naszym,
Zmienionym chytrze przez krętaczy,
Jedynosc przywróć i prawdziwość:
Niech prawo zawsze prawo znaczy,
A sprawiedliwość – sprawiedliwość.
Niech więcej Twego brzmi imienia
W uczynkach ludzi niż w ich pieśni,
Głupcom odejmij dar marzenia,
A sny szlachetnych ucieleśnij.”*

I wreszcie dobrze wpisujące się w dzisiejszy nastrój słowa Pawłowe:

*„W dobrych zawodach wystąpiłem,
bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem”.*

Niech Pan, Sędzia Sprawiedliwy, odda Tobie odłożony dla Ciebie wieniec sprawiedliwości.

Jan Dulawa

*Dziekan Wydziału Lekarskiego
ŚAM w Katowicach*

* * * * *

Maria SPIOCH (1923–2000)

Lekarz patomorfolog oraz neurolog, adiunkt ŚAM. Ur. 25 III w Brzozowej Sobieszynie w pow. garwolińskim, córka Andrzeja Hrycko i Alojzy z d. Schultz – nauczycieli miejscowej średniej szkoły rolniczej. Od 1930 r. zamieszkała z rodzicami w Garwolinie, gdzie w 1935 r. ukończyła szkołę powszechną, a następnie do 1939 r. była uczennicą koedukacyjnego gimnazjum i liceum. Przed wybuchem wojny uzyskała małą maturę, a w 1940 r. ukończyła w Państwowym Zakładzie Higieny w Warszawie kurs dezynfektorów. Do 1942 r. pracowała jako dezynfektor przy lekarzu powiatowym w Garwolinie. Po aresztowaniu i wywiezieniu ojca do obozu koncentracyjnego została zwolniona z pracy. Przez kolejne dwa lata utrzymywała siebie

i bezrobotną matkę udzielając korepetycji. Jednocześnie uczyła się na tajnych kompletach. W czerwcu 1944 złożyła egzamin dojrzałości przed komisją byłego koedukacyjnego gimnazjum i liceum w Garwolinie. Od sierpnia 1944 do czerwca 1945 pracowała jako kasjerka w miejscowej stołówce PCK. W październiku 1945 rozpoczęła studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Gdańsku. Absolutorium uzyskała w 1950 r., a dyplom lekarza, z powodu choroby (w 1951 r. przez siedem miesięcy przebywała w sanatorium w Zakopanem) 30 IV 1952. Już od III roku studiów (1948 r.) pracowała na pełnym etacie, jako asystent bez dyplomu, w Zakładzie Anatomii Patologicznej pod kierunkiem prof. Wilhelma Czarnockiego. Jesienią 1951, wraz z mężem Franciszkiem Spiochem, prze-

prowadziła się do Zabrze Rokitnicy i od 1 IV 1952 rozpoczęła pracę w Katedrze i Zakładzie Anatomii Patologicznej ŚAM w Zabrzu, początkowo jako asystent bez dyplomu (mł. asystent), a następnie asystent (od 1 IX 1952), st. asystent (1 II 1953) i adiunkt (1 VII 1956). W 1954 r. uzyskała II stopień specjalizacji z anatomii patologicznej (patomorfologii). W tym okresie brała aktywny udział w działalności naukowo-dydaktycznej zakładu, publikowała na łamach „Służby Zdrowia” i „Śląskiego Medyka”. Poza ćwiczeniami ze studentami, dla których stała się wzorem opiekuna, prowadziła również zajęcia ze słuchaczami średnich szkół medycznych (felczerskich) w Częstochowie, Siemianowicach i Bytomiu. Ponadto zorganizowała i przeprowadziła pierwszy kurs techniki histopatologicznej

PRO MEMORIA

dla pracowników tworzonej Pracowni Neuropatologicznej przy Katedrze i Klinice Neurologii. Była jednym z pierwszych histopatologów Usługowej Pracowni Histopatologicznej przy Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 1 w Zabrze. Pracownia, założona przez prof. Witolda Niepołomskiego, wykonywała w latach pięćdziesiątych badania dla wszystkich szpitali województwa katowickiego i opolskiego. Dodatkowo pracowała także jako histopatolog w Wojewódzkiej Poradni Endokrynologicznej w Zabrze (1959–1961). W dn. 27 i 28 września 1958 wzięła udział w Zjeździe Organizacyjnym Polskiego Towarzystwa Anatomopatologów (PTAP) w Warszawie zostając jego członkiem założycielem, a następnie do 1981 r. członkiem Oddziału Śląskiego. Ze względów zdrowotnych od 1 X 1959 została przeniesiona do Katedry i Kliniki Neurologii w Zabrze, gdzie pracowała początkowo jako asystent, a później st. asystent (1 X 1961) i adiunkt (1 X 1967). Pracując jeszcze w Katedrze i Zakładzie Anatomii Patologicznej i bezpośrednio po przeniesieniu do kliniki w Zabrze współorganizowała, a następnie opie-

kowała się utworzoną w 1959 r. przy Katedrze i Klinice Neurologii Pracownią Neuropatologiczną. Na podstawie dysertacji *Morfologia miazgi zębów klinicznie zdrowych w przebiegu chorób innych narządów*, napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Witolda Niepołomskiego, otrzymała uchwałą Rady Wydziału Lekarskiego ŚAM 17 I 1962 stopień doktora medycyny. W 1962 r. uzyskała I, a w 1965 r. II stopień specjalizacji z zakresu neurologii. Podczas pracy w Klinice Neurologii, podobnie jak wcześniej w Zakładzie Anatomii Patologicznej, zaangażowana była w zadania dydaktyczne. Prowadziła działające przy klinice koło naukowe studentów, czego efektem było m.in. przygotowanie przez studentów kilku prac przedstawionych na Uczelnianej Konferencji Studenckiego Koła Naukowego ŚAM. W Katedrze i Klinice Neurologii w Zabrze pracowała do 31 XII 1969. Jako pracownik ŚAM była autorem i współautorem kilkunastu publikacji naukowych oraz wielu referatów przedstawionych na posiedze-

niach naukowych obydwu katedr oraz zebraniach Polskiego Towarzystwa Lekarskiego. Za pracę naukową i dydaktyczną w latach 1955, 1965 i 1968 była nagradzana przez rektora ŚAM. Dn. 1 I 1970 została zatrudniona w Poradni Neurologicznej Obwodowej Przychodni Górniczej przy Dąbrowskim Zjednoczeniu Przemysłu Węglowego (od 1973 r. Przychodnia Specjalistyczna Górniczego Zespołu Opieki Zdrowotnej) w Sosnowcu. Z górniczą służbą zdrowia związana była aż do przejścia na emeryturę 4 IV 1984. Była członkiem Polskiego Towarzystwa Anatomopatologów (od 1973 r. Polskie Towarzystwo Patologów), Polskiego Towarzystwa Neurologicznego i Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Odznaczona odznaką „Za wzorową pracę w służbie zdrowia”. Zameżna od 1951 r. z Franciszką Spiochem (lekarz fizjolog, specjalista medycyny przemysłowej, prof. ŚAM), miała dwoje dzieci: Annę i Marka. Zmarła 2 XII 2000 w Sosnowcu, została pochowana na cmentarzu przy ul. 11 listopada w Sosnowcu Pekinie.

Daniel Sabat

* * * * *

Paweł Józef KOPEĆ (1949–2000)

Lekarz, specjalista w zakresie chorób wewnętrznych, adiunkt ŚAM. Ur. 2 VII w Krzepicach w pow. kłobuckim, w rodzinie Józefa (lekarza, inspektora wojewódzkiego Oddziału ZUS w Częstochowie) i Jadwigi z Błędowskich. W Częstochowie ukończył szkołę podstawową (1963) i Liceum Ogólnokształcące im. R. Traugutta (1967). Następnie studiował medycynę na Wydziale Lekarskim ŚAM w Katowicach. Dyplom lekarza uzyskał 27 VI 1973. Staż podyplomowy odbywał w ZOZ w Chorzowie. W latach 1974–1984 był zatrudniony w Katedrze i Zakładzie Fizjologii ŚAM w Zabrze (1 X 1974 asystent, 1 X 1976 st. asystent, 1 X 1979 adiunkt). Dodatkowo pracował w charakterze lekarza ogólnego w ZOZ dla miasta Zabrze. Uchwałą Rady Wydziału Lekarskiego ŚAM z 9 XI 1978 uzyskał na podstawie dysertacji *Udział histaminy w czynności mięśnia sercowego – próba wykazania istnienia wewnątrzkomórkowych receptorów histaminergicznych*, wykonanej pod kierunkiem doc. dr. hab. Bolesława Gwoźdźcia – stopień dr. n.

med. W październiku 1984 przeszedł na etat asystenta Wojewódzkiego Ośrodka Kardiologii w Zabrze. W 1984 r. otrzymał specjalizację I stopnia, a w 1988 r. specjalizację II stopnia w dziedzinie chorób wewnętrznych. Od 1988 r. pracował na stanowisku adiunkta w I Katedrze i Klinice Kardiologii ŚAM w Zabrze. W październiku 1997 został zatrudniony – również na stanowisku adiunkta – w Katedrze i Zakładzie Fizjologii ŚAM w Katowicach Ligocie. Był doświadczonym klinicystą o zainteresowaniach ukierunkowanych na fizjologię i kardiologię, a szczególnie elektrogenzę komórki mięśnia sercowego. Tematyce powyższej poświęcił ponad 20 artykułów zamieszczonych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych. Podczas pracy w Katedrze Fizjologii w Zabrze opanował technikę rejestracji biopotencjałów z pojedynczych komórek mięśnia sercowego. W 1989 r. przebywał w Deborah Heart and Lung Center w Browns Mills

(USA) na szkoleniu w zakresie kardiologii inwazyjnej. Uczestniczył w realizacji kilku programów badawczych, m.in. dotyczącego zaburzeń rytmu w chorobie niedokrwiennej serca. Już w trakcie studiów wykazywał zainteresowanie pracą dydaktyczno-wychowawczą – aktywnie działał w Kręgu Instruktorskim ZHP, uczestniczył w obozach społeczno-wychowawczych „Zamonit”. Prowadził zajęcia m.in. z zakresu propedeutyki chorób wewnętrznych (III rok Wydziału Lekarskiego). Był członkiem: Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego, Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, Towarzystwa Internistów Polskich oraz ZZPSZ. Laureat kilku nagród rektora ŚAM. Jego wielką pozazawodową pasją było taternictwo. Już w szkole średniej, wraz z grupą kolegów założył klub zajmujący się badaniem jaskiń i wspinaczką. Zainteresowania te, jeśli nie w praktyce, to przynajmniej w dyskusjach lub spotkaniach weteranów alpinizmu, towarzyszyły mu do końca życia. Jako

PRO MEMORIA

członek Speleoklubu PTTK Częstochowa poznał wielkie tatrzańskie jaskinie. Wszedł się w Tatrach Wysokich i Zachodnich. W 1967 r. wraz z Jerzym Kopcem i Krystianem Mazikiem przeprowadził nową drogę wspinaczkową środkiem północno-zachodniej ściany

Wielkiej Turni w Tatrach Zachodnich. W latach 1969–1970 uczestniczył w wyprawach organizowanych przez Akademicki Klub Speleologiczny i Alpinistyczny do jaskiń Alp Austriackich. Przyjaźnie zawarte w górach przetrwały do ostatnich dni jego życia. Pozostanie

w pamięci swoich najbliższych jako człowiek o niezwykle wrażliwości i ogromnym poczuciu obowiązku zawodowego. Żonaty z Jadwigą Milejską, ojciec Agnieszki. Zmarł 11 XII 2000, pochowany został na cmentarzu św. Rocha w Częstochowie.

Paweł Bojko

Arkadiusz Krzysztof GLANC (1936–2001)

Lekarz, dr n. med., prawnik. Ur. się 11 IV we wsi Minoga w pow. olkuskim w rodzinie inteligentnej Stefana i Kazimiery Glanców. W 1949 r. ukończył szkołę podstawową w rodzinnej miejscowości, w 1953 r. zaś Liceum Ogólnokształcące w Olkuszu. Następnie podjął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego; w 1958 r. uzyskał tytuł magistra praw na podstawie pracy *Państwo związkowe*. W tym samym roku rozpoczął studia medyczne na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Krakowie. Drugi fakultet podjął z myślą o pracy w zakresie medycyny sądowej, której zamierzał poświęcić się w przyszłości. W latach 1965–1968 pracował w Zakładzie Medycyny Sądowej AM w Krakowie. Równocześnie od 1965 r. był adwokatem w Zespole Adwokackim w Olkuszu. W 1967 r. otrzymał dyplom AM w Krakowie i tytuł lekarza. W czerwcu 1969 został zatrudniony w Katedrze i Zakładzie Histologii w

* * * * *

Zabrzu Rokitnicy ŚAM w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku asystenta naukowo-technicznego. Dnia 15 III 1971 odbyła się obrona dysertacji *Wpływ promieni X na cykl mitotyczny i syntezę DNA w nabłonku jelita cienkiego myszy* (promotor doc. Józef Jonek), na podstawie której Rada Wydziału Lekarskiego ŚAM w Katowicach dnia 17 III t.r. przyznała Arkadiuszowi Glancowi stopień doktora nauk medycznych. Z dniem 30 IX t.r. zwolnił się z pracy w ŚAM; ponownie związał się z tą uczelnią, kiedy 1 XII 1978 objął stanowisko starszego wykładowcy w Zakładzie Organizacji Ochrony Służby Zdrowia ŚAM w Katowicach. Od 1 lutego 1980 został kierownikiem Zakładu Dydaktyki Medycznej Międzywydziałowego Instytutu Medycyny Społecznej w Zabrzu. W związku ze zmianami organizacyjnymi od dnia 1 IX 1982 pełnił obowiązki kierownika Zakładu Nauk Humanistycznych w Zabrzu Instytutu Nauk Społecznych ŚAM. Prowadził wykłady z propedeutyki i historii medycyny oraz z organizacji ochrony zdrowia na wydziałach lekar-

skich w Zabrzu i w Katowicach. Był autorem 9 prac naukowo-badawczych. W l. 1978–1980 brał udział jako opiekun w obozach studenckich. W 1988 r. został oddelegowany do wzięcia udziału w pracach zespołów kontrolnych oceniających sprawność zarządzania w dziedzinie ochrony zdrowia i opieki społecznej w województwie katowickim. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Lekarskiego i Towarzystwa Medycyny Społecznej. W związku z likwidacją Zakładu Nauk Humanistycznych z dniem 30 IX 1991 ŚAM rozwiązała z A. Glancem stosunek pracy. Żonaty od 1960 r. z Małgorzatą Kallistą, miał dwóch synów: Wacława i Piotra. Zmarł 23 II 2001, pochowany na cmentarzu parafialnym w Olkuszu. W pamięci współpracowników i studentów pozostanie przykładem rzetelnego, dociekliwego nauczyciela akademickiego, wrażliwego wychowawcy młodzieży studenckiej, oddanego opiekuna młodej kadry naukowej.

Joanna Miozga

W 25 rocznicę śmierci Profesora Jerzego Szaflarskiego

W niedzielę o godzinie 12⁰⁰, 4 marca br., w 25 rocznicę śmierci prof. dr. hab. inż. Jerzego Szaflarskiego – byłego kierownika Katedry Mikrobiologii ŚAM, nauczyciela i wychowawcy, kuratora Obozów Społeczno-Wychowawczych w Jaszowcu – spotkaliśmy się w grupie blisko 30 dawnych współpracowników, przyjaciół i wychowanków Profesora przy Jego grobie. Życie Profesora, Jego drogę naukową i dydaktyczną przypominał dr Zygfryd Wawrzynek. Swoją refleksją o Profesorze jako o człowieku,

* * * * *

który umiłował innych ludzi, a przede wszystkim młodzież, podzielił się z zebranymi prof. Ryszard Brus, podkreślając, że postać Profesora żyje nie tylko w pamięci byłych współpracowników, lecz została także na trwałe wpisana do historii Śląskiej Akademii Medycznej dzięki poświęconej mu rozprawie doktorskiej (Wojciech Wawrzynek: *Życie i działalność naukowa prof. zw. n. med. dr n. wet. mgr inż. Jerzego Adama Szaflarskiego*, obrona 20 lutego br.). Chwilą ciszy, zadumy i modlitwy przywołaliśmy w swych sercach osobę Jerzego. Zaśpiewaliśmy też Jego ulubioną pieśń *Gaudeamus* i dzieliliśmy

się wspomnieniami kontaktów z ukochanym Profesorem.

Rozeszliśmy się w milczeniu, ciesząc się jednak ze spotkania i ze wspomnień, lecz nie bez nutki smutku, wywołanej świadomością przemijania.

Legenda o wspaniałym Nauczycielu i Wychowawcy młodzieży Śląskiej Akademii Medycznej pozostanie w naszych sercach i wspomnianym historycznym dokumencie, jakim jest poświęcona Jemu rozprawa doktorska.

Prof. dr hab. Ryszard Brus
kierownik Katedry Farmakologii ŚAM
bliski współpracownik
Profesora J. A. Szaflarskiego

KRONIKA

styczeń-marzec 2001

- * 4 stycznia w Sali Senatu ŚAM odbyła się konferencja prasowa związana z przygotowywaną przez Akademię akcją edukacyjną pod hasłem „Uratuj życie – to proste!”, mającą na celu przypomnienie zasad udzielania pierwszej pomocy przez świadków zdarzenia. Patronat honorowy nad akcją objęła **Jolanta Kwaśniewska**, merytoryczny zaś – minister zdrowia **Grzegorz Opala**.
- * 8 stycznia rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**, wziął udział w przeprowadzonej w Warszawie Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych. Na konferencji m.in. podjęto uchwałę w sprawie możliwości zrzeczenia się przez państwowe uczelnie medyczne prawa użytkowania wieczystego gruntów i własności budynków, w celu przekazania ich przez ministra zdrowia szpitalom klinicznym.
- * 13 stycznia miała miejsce ogólnopolska akcja edukacyjna „Uratuj życie – to proste!”. Jej inicjatorką była red. **Krystyna Bochenek** z Radia Katowice, a organizatorem – Śląska Akademia Medyczna. Lekarze biorący udział w akcji uczyli wszystkich chętnych, w jaki sposób prawidłowo udzielać pierwszej pomocy osobom poszkodowanym przed przybyciem karetki pogotowia. Demonstrowano na fantomach techniki ratowania życia, m.in. w przypadkach oparzenia, podtopienia, zatrzymania krążenia, zadławienia, zatrucia (tlenkiem węgla, grzybami itp.). Pokazy takie odbyły się m.in. w Zabrzu, Katowicach i Warszawie.
- * 19 stycznia odbyła się w Uniwersytecie Śląskim Konferencja Rektorów Uczelni Śląskich. Śląską Akademię Medyczną reprezentował prorektor ds. nauki, prof. dr hab. **Aleksander Sieroń**. Tematyka konferencji poświęcona była zakupom aparatury naukowej w sytuacji zmieniających się przepisów podatkowych.
- * 26 stycznia prorektor ds. studenckich, prof. dr hab. **Antoni Dyduch**, uczestniczył w zorganizowanym w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach Konferencji Rektorów Uczelni Śląskich „Nowa matura a rekrutacja w roku 2002”. Na spotkaniu omawiano m.in.: zakres współpracy pomiędzy uczelniami regionu a Okręgową Komisją Egzaminacyjną w zakresie kryteriów kwalifikacyjnych i wymagań na egzaminie dojrzałości, funkcję i zadania eksperta akademickiego (powołanego do współpracy przy tworzeniu testów i zadań maturalnych) oraz możliwości ujednoczenia kryteriów kwalifikacyjnych dla maturzystów legitymujących się „starą” i „nową” maturą.
- * 1 lutego w Oddziale Neurochirurgii Katedry i Kliniki Chirurgii Dziecięcej (kierownik dr hab. **Janusz Bohosiewicz**, prof. nadzw. ŚAM) we współpracy z Kliniką Neurologii Wieku Rozwojowego (kierownik prof. dr hab. **Elżbieta Marszał**) przeprowadzono pierwszą na Śląsku operację padaczki lekoopornej. Pierwsze tego typu operacje w Polsce wykonano w Warszawie i Poznaniu (szersza informacja wewnątrz numeru).
- * 1 lutego rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**, wziął udział w zorganizowanej w Warszawie Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych. Na konferencji podjęto uchwały w sprawach: nadzoru nad publicznymi uczelniami medycznymi, systemu rekrutacji kandydatów na uczelnie medyczne na podstawie świadectwa maturalnego oraz zasad rekrutacji na szkolenia specjalizacyjne. Podczas spotkania dyskutowano również nad projektem ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym” i statusem medycznym uczelni wyższych (w tym także szpitali klinicznych). Dodatkowo w Sejmie RP miało miejsce spotkanie KRUM z prezydiami klubów parlamentarnych Polskiego Stronnictwa Ludowego i Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Celem spotkań było przedstawienie stanowiska KRUM w sprawie szpitali klinicznych w odniesieniu do poselskiego projektu zmiany „Ustawy o zakładach opieki zdrowotnej”.
- * 3 lutego w ramach Międzynarodowego Dnia Walki z Rakiem w Katedrze i Klinice Hematologii i Transplantologii Szpiku ŚAM w Katowicach, kierowanej przez prof. dr hab. **Jerzego Hołowieckiego**, przeprowadzono bezpłatne badania i konsultacje. Porad le-
- karskich udzielano na terenie całej Polski w prawie dwudziestu placówkach onkologicznych i hematologicznych. Organizatorem przedsięwzięcia była Polska Unia Onkologii. „Taka akcja została zorganizowana po raz pierwszy, ale z pewnością zostanie powtórzona. To okazja, aby zjednoczyć społeczeństwo wokół problemów onkologii i przypomnieć dramatyczne statystyki zachorowań” – stwierdził profesor **J. Hołowiecki**. Rocznie na nowotwory zapada w Polsce 110 tysięcy osób, z czego około 10% na Śląsku i w Zagłębiu.
- * 9 lutego II Katedra i Klinika Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu, kierowana przez prof. dr hab. **Stanisława Wosia**, obchodziła jubileusz 10-lecia istnienia. Uroczystość, która odbyła się w restauracji Mandaryn, zaszczylicili swoją obecnością m.in.: rektor ŚAM prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**, byli rektorzy ŚAM prof. dr hab. **Władysław Pierchała** oraz prof. dr hab. **Zbigniew Religa**, minister zdrowia dr hab. prof. nadzw. ŚAM **Grzegorz Opala**, dyrektor Śląskiej Regionalnej Kasy Chorych dr **Andrzej Sośnierz**, nestor polskiej kardiologii prof. dr hab. **Wacław Sitkowski** oraz krakowska sława medyczna prof. dr hab. **Antoni Działkowiak**. Od 1990 r. w II Katedrze i Klinice Kardiologii leczono prawie 10 tysięcy chorych, wykonano ponad 8500 operacji kardiologicznych. Zespół kierowany przez profesora **S. Wosia**, jako pierwszy w kraju wprowadził do codziennej praktyki małoinwazyjne operacje w chorobie wieńcowej i zastosował pełne pomostowanie tętnicze w chirurgicznym leczeniu choroby wieńcowej, zainicjował także oszczędzający pacjentów program napraw w pozawałowych niedokrwienych niedomykalnościach zastawek mitralnych serca w trakcie pomostowania tętnic wieńcowych.
- * 10 lutego prof. dr hab. **Stanisław Woś** został uhonorowany Złotym Laurem Umiejętności i Kompetencji w kategorii menedżerów i liderów społeczno-gospodarczych za rok 2000, nadanym przez Regionalną Izbę Gospodarczą.
- * 20 lutego odbyła się w Zabrzu konferencja pt. „Dwa lata reformy służby

zdrowia w zakresie kardiologii – doświadczenia Śląskiej Regionalnej Kasy Chorych”. Przybyli na nią lekarze z ośrodków kardiologicznych oraz przedstawiciele kilkunastu kas chorych z całej Polski. Na konferencji prof. prof. **Marian Zembala** i **Lech Poloński** zaprezentowali stosowane w zabrzańskim ośrodku metody leczenia pacjentów z zawałem serca.

* 6 marca w katowickim Domu Lekarza odbyła się II Ogólnopolska Konferen-

cja Naukowa „Problemy terapeutyczne w padaczkę”, na której prelekcje wygłosili m.in.: dr hab. prof. nadzw. ŚAM **Zofia Kazibutowska-Zarańska**, kierownik Katedry i Kliniki Neurologii ŚAM w Katowicach Ochojcu, prof. dr hab. **Elżbieta Marszał**, kierownik Kliniki Neurologii Wieku Rozwojowego ŚAM w Katowicach Ligocie oraz dr hab. prof. nadzw. ŚAM **Krystyna Pierzchała**, kierownik Katedry i Kliniki Neurolo-

gii ŚAM w Zabrzu. Konferencja została zorganizowana przez śląski oddział Polskiego Towarzystwa Neurologicznego i firmę farmaceutyczną Janssen Cilag.

* 14 marca rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**, uczestniczył w zorganizowanej w Katowicach Regionalnej Konferencji Rektorów Uczelni Akademickich, poświęconej roli szkolnictwa wyższego w kontekście programu rozwoju regionu śląskiego. (P.B.)

PRZECZYTALIŚMY...

* W *Poradniku Medycznym* red. **Krystyny Bochenek** na temat przyczyn, profilaktyki oraz leczenia otyłości wypowiedziała się prof. dr hab. **Barbara Zahorska-Markiewicz**, kierownik Katedry i Zakładu Patofizjologii ŚAM w Katowicach Ligocie („Trybuna Śląska” nr 3, 4 stycznia 2001).

* Ideę propagowania w społeczeństwie medycyny ratunkowej zaprezentowali na łamach prasy śląskiej rektor ŚAM prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** oraz dr hab. **Krystyn Sosada**, adiunkt Katedry i Oddziału Klinicznego Chirurgii Ogólnej ŚAM w Bytomiu (*Nie pozwól zginąć bliźniemu*, „Dziennik Zachodni” nr 8, 10 stycznia 2001; *Ratownictwo medyczne*, „Trybuna Śląska” nr 9, 10 stycznia 2001).

* Szerokim echem w prasie ogólnopolskiej odbiła się akcja edukacyjna „Uratuj życie – to proste” (zob. KRONIKA; *Wiedza na wagę życia*, „Gazeta Wyborcza Gazeta w Katowicach” nr 6, 8 stycznia 2001; *Uratuj życie to proste*, „Głos Wybrzeża” nr 7, 10 stycznia 2001; *Ocalić życie*, „Dziennik Polski” nr 11, 13–14 stycznia 2001; *Trening z fantomami*, Trybuna Śląska nr 12, 15 stycznia 2001; *Uratuj życie – to proste!*, „Dziennik Zachodni” nr 12, 15 stycznia 2001; *Zanim dojedzie karetka*, „Życie Warszawy” nr 12, 15 stycznia 2001; *Uratuj życie – to proste?*, „Słowo Ludu” nr 13, 16 stycznia 2001).

* Fototerapia, czyli leczenie światłem, było tematem rozmowy red. **Iwony Bugajskiej** z dr. **Markiem Krzystankiem**, kierownikiem Pracowni

Światłoterapii Katedry i Kliniki Psychiatrii i Psychoterapii ŚAM w Katowicach Ochojcu (*Pięć tysięcy luksów na sen*, „Gazeta Wyborcza Gazeta w Katowicach” nr 12, 15 stycznia 2001).

* Możliwości medycyny internetowej zaprezentował w artykule *Klinika w komputerze* zamieszczonym na łamach „Wprost” (nr 3, 21 stycznia 2001) prof. dr hab. **Józef Dzielicki**, kierownik Katedry i Kliniki Chirurgii Wad Rozwojowych Dzieci i Traumatologii ŚAM w Zabrzu.

* Funkcjonowanie zlokalizowanego w Siemianowicach Śląskich „Wichrowego Wzgórza” – ośrodka rehabilitacyjnego dla osób chorych na stwardnienie rozsiane opisała w artykule *Bywalcy Wichrowego Wzgórza* red. **Beata Bęben** („Trybuna Śląska” nr 18, 22 stycznia 2001). Nadzór leczniczy nad osobami korzystającymi z ośrodka sprawuje prof. dr hab. **Andrzej Wajgt**, kierownik Katedry i Kliniki Neurologii ŚAM w Katowicach Ligocie.

* O trudnej sytuacji na rynku leków z tzw. importu celowego wypowiedział się prof. dr hab. **Jerzy Hołowiecki**, kierownik Katedry i Kliniki Hematologii i Transplantacji Szpiku ŚAM w Katowicach (*Zapas na życie*, „Trybuna Śląska” nr 19, 23 stycznia 2001; *Rejestracyjne korowody*, „Dziennik Zachodni” nr 19, 23 stycznia 2001).

* Wyniki swoich badań dotyczących wpływu zanieczyszczenia powietrza na zdrowie człowieka przedstawił w artykule *Smog jak smok* („Trybuna Śląska” nr 24, 29 stycznia 2001), kierownik Katedry i Zakładu Higieny i Epidemiologii ŚAM w Katowicach Ligocie, prof. dr hab. **Jan Zejda**.

* W ramach publikowanej na łamach „Dziennika Zachodniego” *Encyklopedii Ratownictwa Medycznego* ukazały się artykuły edukacyjne autorstwa dr. hab. **Krystyna Sosady** oraz dr. **Wojciecha Żurawińskiego** (*Zatrzymanie oddechu i krążenia krwi*, „Dziennik Zachodni” nr 10, 12 stycznia 2001; *Pierwsza pomoc w zadławieniach*, „Dziennik Zachodni” nr 16, 19 stycznia 2001; *Porażenie prądem*, „Dziennik Zachodni” nr 28, 2 lutego 2001; *Oparzenia i odmrożenia*, „Dziennik Zachodni” nr 46, 23 lutego 2001; *Obrażenia układu ruchu*, „Dziennik Zachodni” nr 58, 9 marca 2001).

* Prof. dr hab. **Lech Poloński**, kierownik III Katedry i Oddziału Klinicznego Kardiologii ŚAM w Zabrzu oraz doc. dr hab. **Janusz Drzewiecki**, adiunkt I Katedry Kardiologii – Kliniki Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu, zaprezentowali stosowane obecnie w medycynie najnowocześniejsze techniki lecznicze zawałów serca i niestabilnej choroby wieńcowej (*Ostry zawał – nie zwlekaj!*, „Dziennik Zachodni” nr 22, 26 stycznia 2001; *Przeżyć zawał i nie tylko*, „Dziennik Zachodni” nr 34, 9 lutego 2001).

* „Nowe wyniki badań na temat żywienia często burzą naszą wiedzę, ale także dietetyczne nawyki” – z tą oraz wieloma innymi cennymi uwagami nestora polskiej gastrologii prof. dr hab. **Kornela Gibińskiego**, dotyczącymi racjonalnego odżywiania się, możemy zapoznać się w artykule *Jeść, aby żyć*, zamieszczonym na łamach „Dziennika Zachodniego” (nr 30, 5 lutego 2001).

* Minister Zdrowia poinformował o zamiarze skreślenia szpitala Zabrze-Gli-

wice z listy inwestycji centralnych. Według różnych szacunków, na dokończenie budowy i wyposażenie szpitala potrzeba od 250 do 300 milionów złotych (*Wyrok na szpital*, „Dziennik Zachodni” nr 34, 9 lutego 2001).

- * Swą opinię w dyskusji na temat znaczenia w medycynie oraz problemów etycznych związanych z transplantacją wyraził kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Kardiochirurgii i Transplantologii ŚAM w Zabrze, prof. dr hab. **Marian Zembala** (*Obdarowywanie*, „Niedziela” nr 6, 11 lutego 2001).
- * Prof. dr hab. **Artur Stojko**, kierownik Katedry i Zakładu Higieny, Bioanalizy i Badania Środowiska ŚAM w Sosnowcu omówił na łamach „Dziennika Zachodniego” działanie nowego, wyprodukowanego na bazie propolisu leku Propol O. Preparat ten zapobiega powstawaniu odleżyn oraz wspomaga w organizmie procesy gojenia się ran (*Szybciej goić rany*, „Dziennik Zachodni” nr 35, 10–11 lutego 2001).
- * W „Dzienniku Zachodnim” ukazał się wywiad red. **Marioli Markłowskiej** z ministrem zdrowia dr. hab. **Grzego-**

rzem Opalą, prof. nadzw. ŚAM. Tematami rozmowy były m.in.: poszanowanie praw pacjenta, trudności funkcjonowania zreformowanej służby zdrowia oraz plany dotyczące zmian organizacyjnych resortu zdrowia (*Do pacjenta z godnością*, „Dziennik Zachodni” nr 40, 16 lutego 2001).

- * O nowej metodzie magnetostymulacji JPS, opracowanej m.in. przez prorektora ds. nauki ŚAM, prof. dr. hab. **Aleksandra Sieronia**, kierownika Katedry i Oddziału Klinicznego Chorób Wewnętrznych i Medycyny Fizykalnej ŚAM w Bytomiu, możemy przeczytać w „Przeglądzie Technicznym” (*Pola życia*, nr 7–8, 18/25 lutego 2001).
- * Różnice w śmiertelności z powodu zawałów serca były tematem rozmowy red. **Judyty Watoly** z prof. dr. hab. **Lechem Polońskim** (*Skąd zawałowe różnice*, „Gazeta Wyborcza Gazeta w Katowicach” nr 43, 20 lutego 2001).
- * Sylwetkę prof. dr. hab. **Zbigniewa Religi**, kierownika Katedry i Zakładu Mechanicznego Wspomagania Krążenia ŚAM w Zabrze przybliżyła czytelnikom „Dziennika Zachodniego” (nr

46, 23 lutego 2001) red. **Marlena Polok** w artykule *Człowiek z wędką* (zob. też *Kwestionariusz Herolda: Byłem ogromnie speszony*, „Gazeta Wyborcza Gazeta w Katowicach” nr 53, 3–4 marca 2001).

- * W artykule *Doktor Sieć* („Polityka” nr 9, 3 marca 2001) bardzo pozytywnie oceniono opracowany przez studentów i lekarzy ŚAM Internetowy Poradnik Medyczny (www.poradnik-medyczny.pl).
- * 1 marca obchodzono Dzień Puszystych. W zamieszczonym z tej okazji na łamach „Dziennika Zachodniego” (nr 51, 1 marca 2001) artykule *Puszysty smutek* zaprezentowano, opracowaną przez prof. dr. hab. **Mariana Pardełę**, kierownika Katedry i Oddziału Chirurgii Ogólnej i Naczyń ŚAM w Zabrze, chirurgiczną metodę leczenia otyłości.
- * Nowe zasady rekrutacji w ŚAM w roku 2002 były tematem rozmowy red. **Jolanty Talarczyk** z rektorem ŚAM, prof. dr. hab. **Tadeuszem Wilczokiem** (*Słowo się rzekło...*, „Dziennik Zachodni” nr 63, 15 marca 2001). (P.B.)

NOWOŚCI WYDAWNICZE ŚAM ... I NIE TYLKO

(dokończenie ze str. 20)

Stanisława Gibińskiego, zaprezentowanych przed 18 laty (grudzień 1982) w krakowskim Pałacu Sztuki, na wystawie urządzonej w 100-lecie urodzin artysty przez Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie.

Zasadniczą – ilustracyjną – część książki, podzieloną na pięć grup tematycznych (*Cerkwie i kościoły, Lato, Jesień, Zima, Polowanie*), poprzedza obszerny wstęp pióra **Agnieszki Jankowskiej-Marzec**, opisujący życie **Stanisława Gibińskiego** i zarysowujący patriotyczny klimat domu rodzinnego i środowiska, w jakim wzrastał, a także omawiający osobowość twórczą mala-

rza niezmiennie wysoko cenionego przez znawców i miłośników sztuki.

Dodatkowym walorem wydawnictwa jest jego niezwykła staranność edytorska. (T.B.)

* * *

Przed paroma miesiącami ukazała się autobiograficzna opowieść *Człowiek człowiekowi drogowskazem*, prof. dr. hab. **Szczepana Łukasiewicza**, dobrze znanego i cenionego – zarówno przez medyczne środowisko naukowe, jak i pacjentów – chirurga. Książka jest niejako podsumowaniem życia piszącego, a jednocześnie wyrazem jego wdzięczno-

ści wobec „*Wielkich, Dobrych Ludzi*”, którzy w różnych okolicznościach losu byli mu pomocą i inspiracją. „*Pragnę jedynie – podkreśla Sz. Łukasiewicz – utrwalić pamięć o ludziach, bez których i ja byłbym inny, i moje życie potoczyłoby się inaczej, bo ich wpływ na mnie okazywał się często decydujący*”.

Autor wraca wspomnieniami do swoich najwcześniejszych lat, przywołując atmosferę domu rodzinnego, postaci rodziców, czasy uczniowskie i studenckie, a wreszcie okres pracy zawodowej i mistrzów, którzy wprowadzali go w arkaną sztuki chirurgicznej.

„*Człowiek człowiekowi drogowskazem*” to opowieść o życiu pełnym dramatycznych momentów, mocno osadzona w historycznych realiach i nie pozbawiona bardzo osobistych akcentów uczuciowych oraz refleksji. (T. B.)

